

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedicijska v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 247.

V Ljubljani, v soboto 26. oktobra 1895.

Letnik XXIII.

Državni zbor.

Na Dunaju, 25. oktobra.

Državni proračun.

Včerajšnja seja državnega zbora bila je pomembna v dvojnem oziru, prvič, ker je finančni minister, kakor smo naznanjali že v prvem dopisu, zbornici izročil državni proračun za l. 1896, in drugič, ker se je pričela velevažna razprava o novem vladnem programu.

Posamezne številke državnega proračuna objavile so se „Slovencu“ že brzojavno, in morda ga bode celo volja, objaviti celi, v mnogem oziru jako zanimiv govor gospoda finančnega ministra. Nekateri kritične opazke se mi pa zdé v pojasnilo in boljši razum vender le potrebne.

Državni stroški znašajo 662,691.582 gld. in se mimo proračuna za tekoče leto pomnožujejo za 18,210.495 gld. Ta pomnožitev je jako ogromna in finančni minister je imel prav, ko je rekel, da se je posrečilo v državnem proračunu tudi v tem letu ohraniti ravnotežje, da mora pa podčrtati besedo „posrečilo“. Če se bodo tako silno množili letni stroški, pri najboljši volji res ne bode več mogoče, izogniti se državnemu primanjkljaju. — Za prihodnje leto se pač tudi dohodki še pomnožujejo za 18,384.112 gld. in znašajo 662,902.808 gld., ali za naprej taka pomnožitev pač ne bode več mogoča, če se tudi vravna prihodninski davek, ker vsakdo, tudi finančni minister priznava, da bode treba pa znižati druge davke, zlasti zemljiški in prihodninski davek. Z živahnim odobravanjem je bilo pozdravljeno zagotovilo ministrovo, da se dobro potrjuje borzni davek, proti kateremu je bilo nekdanje veliko ugovora, in da ga hoče zdatno pomnožiti. Ali ta pomnožitev

ne bode zadostovala, ako hoče minister vse izvesti, kar je našteval, kar pa samo na sebi ne more biti zadostno. Minister namreč prav odločno zagotavlja, da bode treba povikšati pokojnine in miloščine uradniških vdov in sirot in iz nova vravnati tudi plače uradnikov, ker so se od leta 1873, ko so bile določene sedanje plače, zdatno premenile cene in druge življenjske razmere. Ali to ne velja samo za uradnike, ampak v jednaki, ali prav za prav še v veliko večji meri tudi za druge stanovce. Poljski pridelki, ki so glavni dohodek kmečkega stanu, so od leta 1873 sem silno padli v ceni, posli in delavci pa se v jednaki meri podražili, ali davki so ostali isti, ali pa so se še povikšali. Duhovniki dobivajo v mnogih krajih plačo v poljskih pridelkih, ki so jim zaračunjeni po nekdanjih visokih cenah; tudi za nje bode treba torej vravnati plače in stalno določiti začasno kongruo. Nikakor namreč ne gre, da bi se iz drž. dohodkov, ki jih v jednaki meri skladajo vsi davkoplačevalci, zboljšale plače samo nekaterih javnih poslovalcev, drugih pa ne. Duhovniki imajo temveč vzroka zahtevati skorajšno definitivno in sedanjim razmeram primerno vravnavo svojih plač, ker so jako obilni posli, ki jih imajo opravljati za državo in ki se tudi za nje od leta do leta množe.

Dalje obeta gospod minister, da bode treba skoraj pričeti gradnjo nekaterih novih železnic, ki bodo državi prizadevale obilnih stroškov. Mej njimi je omenjal tudi železnice čez Karavanke in nove zveze iz Loke preko Divače v Trst. Omenjal je sicer, da Tržačani v tem oziru še sami niso jedini mej seboj, ali kolikor je iz merodajnih krogov čuti, vlada sedaj resno misli na progo Loka - Divača, od katere se ima pri Razdrtem odcepiti posebna proga čez Vipavo v Gorico. S to zvezo bi se najlaglje in najce-

neje vstreglo starodavnim in opravičenim željam raznih faktorjev; dosegla bi se z njo druga, od južne železnice neodvisna zveza s Trstom, ob jednem pa bi se s progo v Gorico vstreglo potrebi vojnega ministerstva, ki po vsakej ceni zahteva še jedno, kolikor mogoče varno železnico proti italijanski meji, da bi mogoče nezgode na južni železnici v nevarnih časih ne zadrževale prostega gibanja našega vojaštva.

Finančni minister je v svojem utemeljevalnem govoru omenjal tudi avstro-ogerske pogodbe, ki se ima v prihodnjem letu ponoviti. In prav ta stvar je za državne finance največjega pomena. Znano je, da dosedaj naša polovica k skupnim stroškom donša 70 odstotkov, ogerska pa 30 odstotkov. Po razmerju prebivalstva in državnih dohodkov bi pa morala Ogerska plačevati 43 odstotkov, naša polovica pa 57 odstotkov. Od skupnih stroškov zadeva našo državno polovico letos 112 960.244 gld., za prihodnje leto pa 116,062.848 gld. Če bi bilo razmerje gori omenjenih 57 odstotkov, oziroma 43 odstotkov, znašal bi naš letošnji donesek 91,981.912 gld., za prihodnje leto pa 94,508.112 gld.; prihranili bi torej 20,978.322 gld., v prihodnjem letu pa 21,554.729 gldinarjev, s katerimi bi se dalo veliko dobrega storiti in marsikaj novega omisliti. Glavna skrb poslancev pri ponovitvi nove pogodbe z Ogersko bode morala torej biti, v pravo razmerje spraviti naše in ogerske doneske k skupnim stroškom, vlada pa mora že zdaj v tem smislu delati in pri dotičnih pripravih razpravah pokazati več odločnosti, kakor njene prednice. Nam se zdi nemogoče, da bi se našla večina v državnem zboru za ponovitev sedanjega razmerja, in vse stranke, celo naši močno požidovljeni levičarji poudarjajo, da je treba bolje varovati ko-

LISTEK.

Krvavi dnevi.

Iz spominov francoskega ubežnika. — Po E. Malzovu poslovenil K. G.

1.

V začetku leta 1840 je umrl v Berolinu vrtnar, hišni posestnik in okrajni predstojnik Jean Jacques Milieu. Porojen v Alzaciji je prišel koncem stoletja v Berolin ter se jel pečati z vrtnarijo. Kot priden in vesten mož si je opomogel kmalu, njegova vrtnarija je bila kmalu jedna največjih, sezidal si je hišo ter umrl kot premožen in, kar je še več vredno, kot pošten mož, od vsakega čislán in spoštovan.

Mlada leta je preživel na Francoskem in tako temeljito okusil vse strahote prve francoske revolucije, da mu je bilo bivanje v domovini za vedno ogrenjeno. Med njegovo zapuščino se je našel tudi dnevnik iz mladih let, kojega je jeden njegovih potomcev predelal v priprosto povest. Vsebinska ostala je ista, le oblika se je nekoliko predrugačila, kolikor to zahteva celokupnost in razumljivost vsake povesti. Mala povest bo pač zanimala širše kroge, ker nam v njej popolnoma verodostojna priča govori o zloglasnih nojah ali utapljanju v mestu Nantes-u za časa prve francoske revolucije.

Predno začnemo pripovedovati, bodi nam dovoljeno v kratkih potezah orisati življenje pisateljevo pred žalostnim l. 1793.

Jean Jacques Milieu porodil se je l. 1770 v neki vasi gorenje Alzacije. V zgodnjih letih že se je učil v Strassburgu vrtnarstva. Po končanih učnih letih bil je pomočnik pri vrtnarju grofa Girardinskega ter živel nekoliko časa tudi v Ermenonville. Od tu je prišel v Nantes, kjer je stopil l. 1792 v službo bogatega kupca. Njegov gospod zval se je Rabourdin in imel razun prijetnega letovišča v bližini mesta v mestu samem lepo hišo s krasnim vrtom, kojega je izročil v oskrb mlademu vrtnarju.

2.

Pustimo sedaj Milieu-ja samega pripovedovati.

Boljšega življenja si ne morem misliti, kakor sem ga imel pri tem gospodarju. Gospod je bil dober, imel sem dobro hrano in plačo ter gospodaril v krasnem vrtu po svoji volji. Soproga mojega gospoda je bila zelo lepa gospa, otroci pa najkrasnejši, kar sem jih kedaj videl, in sicer sedemnajstletna hčerka Lucija in dva dečka, Karl in Alojzij, v desetih in devetih let. Sloga in ljubezen sta vladali v rodbini.

Pri hiši služili so še trije drugi posli: postavna kuharica in mlada hišina Marija, brhko živahno dekle, le na pol spadal je k nam kočijaž Francois Louvet, ki je s svojo staro materjo bival v mali hišici na vrtu. Že majhen deček prišel je k hiši, gospod je skrbel očetovski za njega in njegovo mater. Nihče ni tedaj mislil, da nas bode ta človek kedaj vse spravil v nesrečo.

Rad se spominjam večerov, katere smo posli preživali v pritlični kuhinji. Snažnost in red sta vladala tu, prahu ne bi bilo zapazilo oko, posode pa so se lesketale kakor zlate ali srebrne. Na mizi imeli smo okusno večerjo in dovolj dobrega vina. Marijina prirojena veselost in živahnost nam je sladila oboje.

Navadno smo se razgovarjali o politiki in seveda smo bili vsi vneti republikanci. Kakega mnjenja da je naš gospod, nismo vedeli; imel je nekdanj mnogo zvez s plemenitaši; toda veljal je v mestu za poštenega privrženca republike, bil je mestni svetovalec ter je postavil na vrtu kip svobode, kateri se je s ceste dobro videl.

Naša republikanska navdušenost ohladila se je mnogo, ko smo čitali po vseh mestnih ogalih na velikanskih listih razglas o obsodbi in obglavljenju kralja; ko pa se je v oktobru raznesla novica, da so tudi kraljico Marijo Antoinette usmrtili, zabavljali smo pošteno krvavemu konventu. Kočijaž Louvet je navadno molčal, če pa ga je kdo prašal, kaj on meni, se je smejal ter rekel: „Vsi so izdajice, vse je podkupil Pitt*“.

Onega dne, ko je bila obglavljena kraljica, našel sem, prišedši v jedilno sobo, gospoda in gospo Rabourdin jokajoča. Prijazno sta me poslušala, ko sem zlival svoj žolč nad pariškimi krvoločnimi psi, rekla pa nista ničesar.

*) Pitt, angleški ministerski predsednik, je bil najhujši sovražnik francoske revolucije, valed česar ga je pariški konvent proglasil za sovražnika človeštva.

risti naše državne polovice in že jedenkrat zobe pokazati Mažarom. Prezgodaj bi bilo, že zdaj ugibati, kaj stori naša vlada. Iz odločnih besed, ki jih nahajamo v vladnem programu, in iz velike samozavesti, ki jo vlada razodeva ob svojem nastopu, se nadejamo, da bode jednako odločnost in samozavest kazala tudi ogerski vladi nasproti, in slabo znamenje velike slabosti bi bilo, ako bi se potrdila govorica, ki se nekaj dni sem razširja po Dunaju. Pri-povedujejo namreč, da se hočejo Mažari zdaj že vtikati v naše avtonomne zadeve in od naše vlade zahtevati, da dr. Luegerja ne sme potrditi, ako bi bil 29. t. m. izbran za dunajskega župana. Govorica celó pristavlja, da bi se bila naša vlada v tem oziru že udala mažarskemu pritisku. Ali mi tega ne moremo verjeti; prvič še ni oficijelno znano, da bode dr. Lueger brez dvoma izbran za župana, dasiravno je to zeló verjetno. Drugič je to reč, o kateri v prvi vrsti razsoja cesarsko namestništvo dunajsko, ne pa ministerstvo. Nobenega povoda torej ni, da bi se bil ministerski svet pečal s to stvarjo, zato cela ta govorica ni prav verjetna; če bi se pa potrjevala, bi to jako neugodno vplivalo na ponovitev ogerske pogodbe, ker bi se od vlade ne mogli nadejati odločnega postopanja, ako bi Mažarom dovoljevala, vtikati se celó v avtonomne zadeve. Slovenci s krščansko-socijalno stranko ne moremo biti v vsem zadovoljni, ker nas je sramotno na cedilu pustila pri jako važnem celjskem vprašanju in čedalje bolj kaže strankarske, zgolj nemško-nacionalne namene; ali zaradi načela bi vendar jako obžalovali, ako bi se Mažarom na ljubo zatajevale ali omejevale avtonomne pravice.

S takim korakom bi vlada morebiti ustregla pogorelim levičarskim zastopnikom, vse druge pa razdražila in si jih odtujila v trenutku, ko bode njihovo sodelovanje najbolj potrebovala. Zato tega ne moremo verjeti, zlasti tudi z ozirom na ministrskega predsednika ne, kar ravno Poljaki veljajo kot najiskrenejši in najvztrajnejši zagovorniki avtonomnih načel.

Če še dostavljam, da je za novo slovensko-nemško gimnazijo v Celju v proračun postavljenih 6000 gld. in da „Neue Freie Presse“ z ministri-vimi pojasnili ni zadovoljna, sem dovršil poročilo o državnem proračunu.

Druga važna točka dnevnega reda je bil

vladni program.

K besedi se je oglasilo naslednjih 27 poslancev: Kuenburg, Herold, Hohenwart, Zaleski, Steinwender, Začek, Barwinski, Ferjančič, Foregger, Burgstaller, Pattai, Russ, Stransky, Marchet, Kaizl, Engel, Funke, Janda, Kronawetter, Tausche, Menger, Gross, Křepek, Romanczuk, Exner, Fournier, Hauck.

Na vrsto jih je prišlo včeraj sedem, toda v nekoliko drugačnem redu, kakor so se oglasili, ker so nekateri med seboj menjali za prostor. Predolgo bi bilo, vse naštevati, kar so omenjali, za marsikoga

tudi dolgočasno, ker se ni povedalo nič novega, pač pa ponavljalo mnogo starega, zato hočem omenjati le jedra.

Grof Kuenburg je izjavljal, da se v vladnem programu ne nahajajo nobeni napadi na levičarska načela, da se levičarji marveč strinjajo z mnogimi točkami, kakor z varstvom verskega četa, s priznavanjem nemške kulture, da pa program ni tako jasen, kakor bi se bilo želelo. Zato hočejo počakati dejanj ne samo v zbornici, ampak tudi v opravljanji državnih poslov in državni upravi sploh. Kakor hitro bodo vidili dela, bodo dalje sklepali.

V enakem smislu sta se izražala v imenu svojih klubov grof Hohenwart in Zaleski. Prvi je povdarjal, da je z ozirom na važno nalogo ravno sedaj treba močne in zavedne vlade, katero tudi prebivalstvo nujno želi, in katera gotovo najde večino v zbornici, ako bode povzdigovala zgolj avstrijsko zastavo, kakor v svojem programu obeta. Dalje omenja grof Hohenwart, da tudi njegova stranka v programu nahaja marsikako lepo obljubo v narodnem, verskem, kulturnem in gospodarskem oziru in da je bil splošni vtis ugoden. Ali tudi on je sklepal: „Programi, naj se glasé še tako lepo in simpatično, so le besede, ki se raznotero tolmačijo, in ki zaradi tega svoj konkretni obseg in pravi pomen najdejo še le v vladnih dejanjih. Ta dejanja so zaupljiva in jih bomo zasledovali z vso pozornostjo, ter upamo, da nam bodo ta dejanja omogočila vlado tudi z vso močjo podpirati.“

Najodločnejša je bila izjava poljskega kluba, v čigar imenu je načelnik njegov vitez Zaleski, brezpogojno izražal zaupanje novi vladi in sicer v prvi vrsti zaradi osebe ministerskega predsednika, kateri že veliko let vživa njihovo zaupanje v najpolnejši meri in o katerem so prepričani, da ima najgorkeje srce za Avstrijo kakor tudi za blagor Galicije in katerega poznajo kot delavnega moža, kateremu ne zadostujejo dobri nameni, ampak ki jih zna tudi dejansko izvrševati, in o katerem vedó, da na vsak način zvest ostane svojemu programu, ki se strinja z njihovimi načeli, in da se ne bode nikdar podal na pot, po katerem bi mu ne mogli slediti, in nikdar hrepenel po cilju, ki bi bil v nasprotju z njihovim prepričanjem.

Dr. Herold je v prvi vrsti razpravljal odstavke gledé češkega vprašanja in povdarjal, da Čehom njegove besede ne zadostujejo, oni so nezadovoljni in nimajo nobene prilike zadovoljnim biti s tem, kakor se z njimi ravna; ako se hoče vlada res pravice držati, mora prej in pred vsem, preden je misliti, da narod češki spremeni svoje stališče, odpraviti vse, nad čemur se spodtiče ta narod in kar je vzrok njegove nezadovoljnosti. Še le potem bi se mogli češki poslanci z njim lotiti daljšega dela.

Skoraj jednako se je izražal peti govornik dr. Pattai v imenu krščansko-socijalne stranke, ki pričakuje od vlade podpore v socijalno-gospodarskih zadevah, katerih opravičenost priznavajo celo njihovi nasprotniki na levi. Ako vlada to stori,

jo hočejo podpirati, ako ne, so zavedni dovolj, da tudi za las ne odstopijo od svojih načel.

Šesti govornik dr. Ferjančič je v imenu slovensko-hrvatske zveze povdarjal, da tudi ona ne bode nasprotovala vladnemu vodstvu, ako odkritosrčno in brez pridržkov izvrši vse, kar v svojem programu obeta, in posameznim točkam ne podtika drugačnega pomena, kakor ga oni v njih nahajajo. Zato hoče on in za njim tudi zadnji govornik po zgledu grofa Hohenwarta in Kuenburga prej viditi vladna dejanja in vediti, kako bode izvrševala njim nikakor ne zoprni program.

Danes prišlo je zopet lepo število govornikov na vrsto, o katerih hočem v drugem dopisu govoriti. Za danes samo omenjam, da se je dr. Russ znašal nad konservativnim klubom in se rotill, da se levičarji po britki skušnji nikdar več nečejo pajašiti s konservativnimi poslanci, katerim pa ta odpoved gotovo ne bode presedala. Veliko huje, kakor levičarje, bolela je nje zveza z liberalnim levičarskim klubom, čigar prijateljstva nikdar niso iskali in ga tudi ne bodo!

Prihodnja seja bo v ponedeljek 28. t. m.

Protestantstvo.

To, kar se nam podaja, pod imenom nemške kulture, je napojeno protestantskega duha. Nemški narod je v svoji večini zašel v šestnajstem veku na napačna pota, katere mu je pripravljala razodetju in vsaki oblasti sovražen humanizem in katere mu je otvoril vitenberški odpadnik Martin Luter.

Pri nas je, hvala Bogu in naši habsburški vladarski rodbini, protestantstvo bilo le trenoten vihar, ki je srečno kmalu preminul. A zato ne moremo reči, da je prenehal tudi nov vpliv tega pogubnega upora na cerkvenem polju. „Nemška kultura“ je vzdrževala ta vpliv in ga še vzdržuje. V dokaz nam zadostuje dejstvo, da se protestantstvo pri nas pozna le po katoliški veri sovražnih virih in da se je čisto tudi že v slovenskem jeziku izgovorila in zapisala pohvalna beseda — verski prekuciji; iz slovstvenih spisov o protestantski dobi veje mnogokrat nekaka neprijetna žalost, da se ni tudi mej Slovenci stalno ustanovila lutrova vera; zapeljivci-odpadniki, ki so takrat tudi naš domači jezik zlorabljali v svoje zlobne agitacijske namene in s tem posredno kopali grob naši narodni individualnosti, se slikajo čisto kot mučeniki in nepozabni, za Boga in dom požrtvovalni Tomaž Hren jih je moral že mnogo krivičnih skušati tudi v slovenskem jeziku. Ta smer je tudi sad „nemške kulture“.

Nemški katoliški učenjaki so še-le v našem stoletju razbili malika, ki ga je izklesala jednostranska, mnogokrat lažnjiva povestnica kot pravi kip protestantskega gibanja. Zadnji čas se jim pridružijo celo — protestantje sami. Toda kaj nam to pomaga? Predno pride resnica k nam, preteče še obilo Save. Knjige, ki se dajejo učeči se mladini v roke, smejo pisati vse, kar jim drago; samo če bi zinile kako resnično v pohvalo katoliški cerkvi, to bi bilo mo-

Jaz sem prepričan, da je polovica mestjanov obsojala smrt kralja, kraljico pa so vsi obžalovali. Toda svojega mnenja ni si upal nikdo povedati odkrito.

Nepozaben ostane mi dan 27. septembra 1793 leta.

Imeli smo goste. Povabljeni so bili gospodovi prijatelji iz mesta in okolice. Jaz in Louvet sva stregla.

Pogovor se je sukal o obglavljenju vojvode Filipa Orleanskega — Egalite, kar so vsi odobraval, obsojali pa nepotrebno smrt madame Rolandove.

„Naj usmrte može, ako so krivi, ženam in otrokom mora se prizanašati“, rekel je moj gospod in vsi so mu pritrdili. Govorica je prešla na slavnost, prirejeno v Parizu, v čast boginje prostosti, na cerkvene rope in slednjič na poslance — zastopnike konventa.

Pri tej točki nastal je molk. Videlo se je, da si nihče ne upa svojih misli razodeti odkrito.

Slednjič je rekel Rabourdin: „V Nantes-u smo vsi odkritosrčni domoljubi in privrženci republike. To zna konvent in bode zaupal mestnim zastopom“. Komaj je spregovoril te besede, ko vstopi Marija z naznanilom, da stoji zunaj žandarm s pismom, katero je ravnokar s hitro pošto iz Pariza dospelo ob jednom z ukazom, da se morajo takoj vsi mestni svetovalci po vrsti obvestiti o njegovej vsebini. Go-

spod poklical je žandarma v salon, kjer mu je izročil dotično pismo. Videl sem, kako je gospod čitajoč pismo, prebledel in kako se mu je tresla roka. Toda dobro znal je zatajiti svojo vznemirjenost in z mirnim glasom naznanil je gostom: „Prijatelji! Konvent naznanja, da bode poslanec Carrier v kratkem prišel sem kot zastopnik konventa z neomejenim pooblaščenjem. Mestna oblastva morajo mu biti brezpogojno pokorna“. Vse bilo je tiho po teh besedah; nato vpraša nekdo: „Kak nalog ima Carrier tu?“ „Sovražnike rodoljubja bode iztrebil“ odgovoril je drugi.

„Dobro“, nadaljeval je gospod Rabourdin: „Sovražniki republike morajo se pokončati. Prijatelji! trčimo v ta namen in ostanimo dobri republikanci“.

Obed se je nato nadaljeval, toda vse bilo je potrto. Kmalu so se začeli gostje poslavljati. Ko je gospod zadnjemu podal roko, videl sem, da omahuje. Skočil sem k njemu, toda hitro je premagal svojo slabost in rekoč, da mu ni nič, poslal je mene in Louveta v kuhinjo. (Dalje sledi.)

S pota.

(Dalje.)

Važen faktor pri razvoju trgovine je način plačevanja. Tu sem spadajo v prvi vrsti banke, katere imajo v Čehih do 70 milijonov aktiv in posojilnice, koje izkažejo v aktivih do 450 milijonov

goldinarjev! Na izlozbi je mapa, iz koje vidiš, katera banka je stara in bogata, katera je nova in se bori za obstanek svoj. Ta mapa te tudi uči, kako treba, da utemeljiš posojilnico, če hočeš, da bode uspevala.

Trgovcu — posebno dandanes, ko vse pleše okoli zlataga teleta — potreba je šole i to strokovne, trgovske. Zopet ti pokaže mapa, kako se je trgovska šola od Skrivana, prvega utemeljitelja take učilnice, do današnjega dne razvila. I v tej za narod toliko važni stroki imajo Čehi že precej lepo literaturo. Trgovina je vir narodnemu blagostanju, zaradi tega mora vsak narod posebno obračati pozornost na to, da si vzgoji izvrstno izobraženih trgovcev. I pri bratih naših na severu bila je trgovina dolgo časa večinoma v rokah tujcev, a danes, hvala Bogu i snagi narodovi, se je tudi v tem pogledu izdatno obrnilo na bolje. Kaj pomaga, ako je narod izobražen, če je pa pri tem siromašen in ako materijalno odvisi od svojega neprijatelja.

Človek potrebuje družbe. Kedo bi se tedaj čutil, ako pri vseh količkah izobraženih narodih opazuje, kako se družijo i zbira v različna društva. I Slovani se radi družijo. V Čehih je toliko društev, da bi jih pač nikdo prebrojiti ne mogel. Glede števila omenjamo prvo „Sokolstvo“.

Važno je društvo ognjegasilcev. Malo je bilo to društvo v svojih početkih. Prvi poskusi ustrojiti ognjegasce datuje leta 1864. Prvo tako društvo

tenje verskega miru in bi nasprotovalo vzgojnemu namenu.

Bog ne daj, da bi se opisalo lutrovo delovanje tako, kakoršno je bilo, Bog ne daj, da bi se po pravici slikal njegov pogubni vpiv na pravo pravico, vero, družabne razmere, slovstvo ali umetnost! Pač pa je popolnoma prav in dobro, če se priloži kaka gorka od strani papežem 10. veka, ali Gregoriju VII. španskemu, ali Filipu II., ali našemu Ferdinandu II. i. t. d.

Nemci slavé protestantstvo kot plod svojega duha. Mi se o tem ne maramo ž njimi prerekati, še manj pa deliti za ta plod. Puščamo jim celega. A vsled tega je nujno napojeno nemško slovstvo protestantstva in „nemška kultura“ nam je vsled tega po naši katoliški sodbi škodljiva in nevarna. Vseh pogubnih posledic, ki nujno izvirajo iz tega dejstva, ne naštejemo še takoj v tem spisu. Samo jeden pogubni sad, ki ga hlastno trgajo tudi nekateri Slovenci z drevesa „nemške kulture“, omenjamo tu posebej. To je namreč upornost in mržnja do cerkvene oblasti. Večina nemškega slovstva, v kolikor prihaja nam v roke, je polna teh dveh stvari.

Luter je potreboval taka orožja. Umstvenih dokazov mu je manjkalo, zato se je poprijel surove šale, umazanega zabavljanja in podlih dovtipov. Kar je mogel najti grdih besedij v nemščini in latinščini, vse je uporabil proti — cerkveni oblasti, proti papežu, škofom in duhovnikom. Našega Trubarja in Krella spisi kažejo, da je imel v tem tudi pri nas dovolj vernih učencev.

Lasje se nam ježé, ko beremo v zgodovini, kolika podlost je zavladovala vsled lutrove surovosti v slikarstvu, rezbarstvu in pesništvu. Nam, ki nas je ugodna sreča postavila v dobo „Brusov“, „Pavlih“, „Slovenskega Naroda“, „Delavca“ in ki imamo priliko, vedriti si ob „4000“ dr. Nevesekoga poplaže nega duha, je znano precej lepih stvari, ki se obešajo kot prijateljski okraski na črne suknje, toda vse to, dasi je po možnosti kopirano po „nemški kulturi“, vendar niti z daleč ne dosega Kranahovih, Stimmerjevih, Aldegrevrovih itd. proizvodov, Lutrovih, Nigrinovih itd. spisov v tem oziru.

V lutrovih „Tischreden“, v darmstadtske dvorne knjižnice „Thesaurus picturarum“ se dobi taci stvari na izbero. Umazanost in prav fanovska lascivnost si sesterski podajata roki v njih. Vse se trdi o papežu, škofih, redovnikih in duhovnikih, samo „človek“ se nobenemu ne reče.

To ni ostalo brez vpliva v poprejših časih, ko je že protestantstva se polotovala trohnoba, ko je že zdavnej se razkadil verski značaj njegovega dela, je vendar še ostal v javnosti duh sovraštva do katoliške učeče cerkve. Razlezel se je ta duh v znanstvo in umetnost, v knjige, slike, časopise, na vseučiliške stolice, v srednje in ljudske šole, v politiko in v zasebno življenje. Ohranjala ga je pa ponosnega imena „nemška kultura“.

ustanovilo se je v Velvarech, potem v Rudnicah, v Hori Kutni itd. Leta 1870 je bilo že 16 čeških ognjegasilskih društev, a leta 1877 je bilo že 7793 čeških ognjegasilcev. Leta 1891 razdelila se je jednota ognjegasilcev v češko in nemško; in že 1894 l. je bilo 58.328 pravih, izvršujočih ognjegasilcev.

Vsi ognjegasilci češki pristopili so v skupno zvezo, in sicer z namenom, da pospešujejo razvoj gasilstva in da podpirajo tiste člane skupne zaveze, koji bi utegnili ponesrečiti v svojem človekoljubnem poslu. Za vsacega izvršujočega člana plačuje se letnih 5 kr. Ako se tak član v svoji službi težko poškoduje, prejme po 1 gld. 50 kr. ali 1 gld. na dan; postane pa invalid, onda prejme po 8 do 24 gld. mesečno. Vdovice dobe po 8, a siroti do končanega 15. leta po 4 gld. na mesec.

V Moravi ustanovil se je prvi zbor gasilcev s češkim poveljnim jezikom leta 1871 v Velkem-Mezefišu. Leta 1839 so se moravsko-šleski gasilci združili v jednoto, katera je brojala 6685 članov. Leta 1893 pa pristopili so i ti jednoti češki, koja sedaj obsega vse ognjegasilce cele korone sv. Václava. Cel zbor gasilcev češko-moravsko-šleskih je 85.228! To je že cela armada!

Oddelek deseti opredeljen je za šolstvo. Takoj potem, ko se je v Čehih počela širiti vera kristijanska, vidimo i prve početke šol. Med najstareše

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. oktobra.

Glasovi o novi vladi. Brnski „Hlas“ piše, da Čehi nimajo povoda, takoj nasprotovati novi vladi, vendar pa morajo slovanski poslanci biti na jasnem, kako si grof Badeni tolmači svoje besede o „nemški kulturi“ in „državnopravnih mejah“. „Mor. Orl.“ pa dotične besede ministerskega predsednika imenuje „v taktičnem in stvarnem oziru najslabši del izjave“. Te besede, pravi list, niso prazne fraze, in mi moramo oporekati temu, kajti ugovarjati morajo vsi nemški narodi, posebno pa češki. Prednosti nemškega naroda ne priznamo z nobeno ceno. „Tudi sedanja vlada se bode morala kmalu odločiti, ali hoče odpraviti krivice, ki se godé nemškim narodom, ali pa varovati dosedanje posestno stanje. Sedanje nepravilnosti more odstraniti stroga pravičnost, v prvi vrsti treba s pravično volilno reformo oslabiti nadmoč nemške levice. Dokler se to ne zgodi, niti največji politični umetnik ne bode napravil miru v državi.“ V „Linzer Volksblatt“ izjavlja dr. Ebenhoch, da konservativci nimajo vzroka, nasprotovati vladi. Vendar pa definitivno ne morejo še označiti svojega stališča, ker so si tudi nasproti strankam pridržali proste roke. „Neue Freie Presse“ nadaljuje komentar vladne izjave, rekoč: „Program vlade nam pravi, kdo hoče voditi, toda zamolči odgovor, koga hoče grof Badeni voditi. Zato preostajajo sama ugibanja. Poslanec pa mora vedeti, s kom hodi, kakošna je njegova družba, da ga zopet ne zvežejo z načelnim nasprotnikom. Vlada je previdna, ker se boji, da ne pade s strankami pri prihodnjih volitvah. Zelezna roka, ki hoče voditi, mora imeti določeno zastavo, ki v boju prijatelja loči od sovražnika. Koga hoče grof Badeni voditi? Prosimo odgovora.“ — Kakor kaže, levičarji težko čakajo trenutka, da skočijo v vladni tabor.

Volilski shod poslanca Kalteneggerja v Predingu. Katoliško-konservativno društvo v Predingu je priredilo dne 20. t. m. mnogoštevilno obiskani shod, na katerem je poročal poslanec Kaltenegger o svojem delovanju v državnem zboru s posebnim ozirom na celjsko točko. Poslušalci so bili vidno zadovoljni z delovanjem posl. Kalteneggerja in so soglasno vsprejeli naslednjo resolucijo: V Predingu dne 20. oktobra zbrani katoliško-konservativni možje izražajo gospodu državnemu poslancu popolno zaupanje in vsestransko odobravanje njegovo postopanje v celjski zadevi. Ob enem pa izražajo najglebje sožalje nad nečutenim, surovim razžaljenjem od strani liberalne stranke in nekaterih zapeljanih oseb. Zborovalci se vesele, da bode gospod Kaltenegger tudi v bodoče deloval za blagor avstrijskih narodov in se potegoval za njihove pravice. — Tako časti ljudstvo svoje prave zastopnike!

Katoliški shod v Št. Polttu. Na večer dne 23. t. m. so bili napolnjeni že vsi prostori jako prostrane streliške dvorane. Tu so bili zastopani duhovniki, meščani in delavci. Mesto zadržanega predsednika Knefsteina je ob 1/8. uri otvoril shod

učilnice treba brojiti šolo na gradu Budči pri cerkvi posvečeni bl. devici Mariji; tukaj se je učil sv. Václav latinski. Učilnica v Budči, kakor i večinom vsem šolam takratne dobe poglavitna svrha je bil odgoj mladih svečnikov. Ko se je 973. leta ustanovila vladikovina, utemeljila se je i v Pragi katedralna šola. Tudi na Vyšehradu napravili so šolo, na koji so poučevali kanoniki sami. Ko so se počeli ustanovljati samostani, nastale so i v njih tako zvane samostanske šole. V Moravi utemeljila sta sveta naša blagovestnika Cyril i Methodij cerkev v domači besédi. Da si vzgojita sposobno svečinstvo, utemeljila sta si šolo, v kateri se je predavalo v jeziku domačem. Po prerani njihovi smrti začela je prevladati liturgija latinska na škodo slovanski. Popolnoma pa se je poslednja zatrla, ko so leta 1063 ustanovili škofijsko stolico v Olomucu. — V drugi polovici trinajstega stoletja iméla nij le Prága po mestnih župnijah svoje učilnice, nego vže ta krat najdemo šole vsaj po mestih, raztresenih po vlasti češki. — Vže kralj Václav II. nameraval je v Prágu ustanoviti vseučilišče, no to je staril Karol IV. s tem, da je leta 1348. ustanovil najstaršo univerzo v srednji Evropi. A tadaj se je šolstvo vse bolj hitro razvijalo. A v zlato Prágo prihajalo je dijaštvo iz cele Evrope, to pa radi tega, ker je vseučilišče praško imelo izvrstne može.

(Dalje sledi.)

podpredsednik dr. Luks, ki je zborovalce pozdravil in dal besedo županu dr. Ofnerju. Govornik je v ime mesta pozdravil z raznih strani došle zborovalce ter izrazil svoje veselje nad tem, da so si ravno Št. Polit izbrali za svoje prevažno posvetovanje, ki naj bi obrodilo obilo sadu. Kanonik dr. Gruber je na to naznanil, da je sv. Oče podelil svoj blagoslov in potem prebral pisma in brzojavke, ki so došle iz raznih strani. Na predlog predsednika so odposlali zborovalci brzojavko na sv. Očeta, v kateri izražajo svoje sožalje nad nečutenim počenjanjem italijanskih framonov ter v malo zaduščenje obnove svoja udanostna čutila za sv. Očeta. Istotako se je odposlala udanostna brzojavka na svetlega cesarja v Gödöllö. Po volitvi posamnih odsekov in njihovih predsednikov, namreč šolstvo poslanec Oberndorfer in katoliška organizacija posl. Jax, je spregovoril posl. Scheicher, ki je z znano poljudnostjo pojasnjeval zgodovino in namen tega katoliškega shoda. V toplih besedah je navduševal poslušalce za vero in slobodo ter nujno priporočal socijalne preosnove sv. Očeta Leona XIII. Za vzgled v tej točki je opozarjal na dunajske kristijane, katere moramo v tem oziru vsi posnemati. Drugi dan dopoldne sta zborovala omenjena odseka. Načelnik šolskega odseka poslanec Oberndorfer je naznanil zborovalcem točke programa ter dal besedo poročevalcu stolnemu vikariju dr. Gruberju, ki je pričel s točko „visoke šole“. Po utemeljenem in strogo stvarnem govoru je predlagal govornik resolucijo, v kateri se naglašá potreba katoliškega značaja na višjih šolah ter ustanovitve katoliških vseučilišč. Resolucija se pohvalno izreka o katoliških dijaških društvih in priporočá krščanskim stářišem, naj delajo na to, da njihovi sinovi pristopijo k veličnim družbam. O srednjih šolah je poročal dr. Hagenmeister, ki je opravičeno grajal sedanjo vzgojo učeče se mladine in pomanjkanje versko-nravnega duha. Nadalje je naglašal potrebo dobro urejenih obrtnih in poljedelskih šol in v tem smislu predlagal resolucijo, ki se je soglasno vsprejela. K zadnji točki „ljudske šole“ sta govorila profesor Winkelhofer in prelat Zabc. Govornika sta v temeljitem govoru naglašala potrebo verskih šol ter v dotični resoluciji predlagala, naj se sklepi tega shoda naznanije naučnemu ministerstvu v blagohotno uvaževanje. V odseku za katoliško organizacijo je poročal škofijski notar Halbmayer o katoliških društvih, ki so prevelike važnosti posebno za mladino, in župnik Döller o kmečkih društvih. Ostali govorniki so razmotrivali obrtno in delavsko vprašanje ter povdarjali potrebo katoliškega časopisja. Za vsako teh točk se je predlagala in soglasno vsprejela dotična resolucija. Konečno je imel daljši govor poslanec princ Liechtenstein o „cerkvi in papežtvu“. Izvanredno slovesnost je zaključil škof Rössler, čegar govor je bil krona celemu zborovanju.

Liberalni klub dunajskega občinskega zastopa se ruši na vse strani. Z denarjem in velikim trudom so spravili liberalci 46 pristašev v mestni zastop, a danes jih je v liberalnem klubu le še 40. Prvi je izstopil dr. Billing, ker upa biti od antisemitov izvoljen podžupanom, v sredo so izstopili Gaugusch, Flam in Tintner, isto nameravata Müller in Wlassak. Pogorela sta tudi pri volitvi načelnštva bivši župan dr. Gröbl in vodja dr. Richter, kajti načelnikom liberalnega kluba je bil izvoljen dr. Vogler, namestnikom dr. Nechansky. To kaže, da se ruši liberalna trdnjava na Dunaju.

Ogersko. Da bi si vlada zagotovila trdno večino v zbornici magnatov za svoje brezverske predloge, priporočila je več novih magnatov. To liberalni vladi ni še dovolj; listi poročajo, da bodo v kratkem družine Harkanyi, Döry, Jankovics, Semsey in Stankovansky povzdignene v dedni baronski in grofovski stan ter ob enem dobile magnatsko čast. Stare plemenitaške družine propadajo, denarni baroni vstajajo kot podpora liberalnega gospodarstva. Dalje se poročá iz mažarske prestolnice, da radikalni poslanci pripravljajo načrt zakona, po katerem naj bi tudi ob sobotah, kakor židje zahtevajo, počivalo delo v tovarnah in delavnicah, krščanska znamenja na javnih poslopjih naj se odpravijo, nekateri rabinci naj dobé magnatsko čast itd. Ta vest je neverojetna, a na Mažarskem je vse mogoče.

Dogodki v Carmauxu v poslanski zbornici. Pri predvčerašnji seji poslanske zbornice je interpeloval socijalistični vodja Jaures o štrajku francoskih delavcev v Carmauxu ter vladi našteval tako mnogostevilne grehe, da ni mogel biti gotov s svojim govorom v jedni seji in bode se v pri-

hodnji seji slikal žalostne razmere francoskih delavcev. Ako bode notranji minister Leygues tudi tako obsirno odgovarjal na to interpelacijo in ako bodo k tej točki govorili še drugi socialistični poslanci, potem se bode debatiralo o tej stvari malo ne celo letošnje leto. O odgovoru notranjega ministerstva poroča »Temps«, vladni organ naslednje: Vlada se ne bode brigala za gospodarsko vprašanje, ki je podlaga temu ostavku, ampak samo na red. V to svrhu bode na mestu vselej zakonito postopala, in se vsled tega ne smejo grajati naredbe v Carmauxu. Socialistom to seveda ni po godu; oni želé, da bi njihovim zahtevam ugodile tovarne in akcijske družbe in si s tem podpisale obsodbo. V razrešitev socialističnega vprašanja bode treba izvoliti i izmed delavcev i izmed delodajalcev potrebno število mož, ki bodo morali razsojati mejsebojne prepire. »Temps« konečno pripomni, da se bode na ta način zelo okrajšala burna debata in bode minister lahko natančno pojasnil vladino mnenje. — S samimi pojasnili ne bode rešeno težavno vprašanje.

Turčija. Iz Carjegagrada se poroča, da sultan strogo postopa proti mladoturški stranki, ki je povzročila zadnje nemire. V soboto so nekda petdeset teh rogoviležev zasačili, obsodili in usmrtili. Sultan je ukazal svoja dva brata Murada in Rašada zapreti, ker se boji zarote proti svoji osebi. Tudi angleški veleposlanik se ne čuti varnega, da sultan ne zaupa niti bližnjim osebam, ker hočejo baje njega odstaviti in brata Rašada povzdigniti na prestol. Ta vest ni neverjetna, kajti v Carjemgradu so take revolucije v sultanovi palači na dnevnem redu.

Cerkveni letopis.

Iz Št. Lorenca, 21. okt.

Zegnanjsko nedeljo smo imeli tukaj redko, — pa veselo opravilo v župni cerkvi. Blagoslovil nam je preč. g. kanonik Šušnik dva nova stranska altarja, katerih eden predstavlja lurdsko Mater božjo v Duplini; drugi pa sv. Jožefa. — V primernem in podučnem govoru nam je govornik razlagal namen altarjev v cerkvi, ter priporočal naj se verniki zaplivo zatekajo v varstvo Marijino in sv. Jožefa, ker njuna pomoč je mogočna, za kar ni treba novih dokazov.

Po govoru je bila slovesna sv. maša z azistenco.

Altarja sta izvršena strogo v bizantinskem slogu. Lepa harmonija posamnih kosov, proporcionalna mera, okusno izbrane barve moderne in elegantne, umetna rezbarija in krasna kipa; kratko: vse na altarih se strinja tako, da delajo najboljši vtis na gledalčevo oko; zato so se pa tudi o njih pohvalno izrekli ne le samo prostaki, temveč tudi veščaki. Vsaki, kdor ju vidi, mu dopadata. Zares solidno delo, lep kras za cerkev; kdor ne veruje, naj ju pride pa pogledat. — In če še pristavim, da jima cena nij visoka, malo nad 500 glđ. oba skupaj, tako da še navadni ljudje pravijo, da niso dragi, — potem delo res hvali in priporoča mojstra, ki ju je izvršil. Izvršila sta ju pa že mnogim znana brata Aleksander in Karol Götzl iz Ljubljane, toraj domača rojaka.

Protestantje proti slavnostim 20. sept.

Ne samo katoličani, ampak tudi drugoverci se oglašajo ter odločno protestirajo 20. septembru. — 4. t. m. namreč zbralo se je dve tretjini angleških protestantov in ena tretjina katoličanov v Chiswick-u na Angleškem, in sicer zato, da bi skupno ugovarjali demonstracijam, katere so 20. septembra uprizorili prostožidarji Leonu XIII. — Zbranih je bilo zelo veliko tudi najodličnejših oseb — prišlo je tudi zastopstvo vseučilišč Oxford in Lord Halifax — in zjediniili so se jednoglasno v naslednjih točkah:

1.) Mnogoštevilni zborovalci ugovarjajo najodločnejše, da bi se tako slovesno obhajal spomin dogodka, kako so Piemontezci ulomili v sveto mesto Rim l. 1870 ter ugrabili cerkveno posest; ob enem izražajo sv. Očetu odkritosrčno sočutje zaradi krivic, ki se mu gode.

2.) Zbrana skupščina dalje zatrjuje, da se pravi najočividnejše sramotiti apostolski sedež in ob enem celo krščanstvo, ako se izdajalec Garibaldiju postavi — spomenik.

3.) Dalje imajo zborovalci upanje, da bodo vlade kmalu potrebno ukrenile in sv. Očeta rešile iz suženstva, v katero ga je uklenila roparska svojad.

4.) Dalje pravijo, da na Angleškem bivajoči Italijani močno žalijo katoličane in Angleže s tem, ker 21. septembra napravljajo slovesni banket ter tako prelamljajo in sramote postno zapoved kvaterne sobote. K sklepu izraža predsednik Mr. Lambye svoje veselje nad tem, da današnja skupščina, v kateri ste 2 tretjini protestantov, jasno pričuje: zjedinenje kristijanov v eni cerkvi se hitrim korakom približuje.

Taki in enaki pojavi morajo gotovo razveseliti očetovsko srce — Leona XIII. Dočim ga na eni strani lastni rojaki — žalijo, zapirajo, sramote, izražajo mu na drugi strani katoličani iz vseh delov sveta sočutje, udanost in ljubezen — in kar je največ — drugoverci se mu približujejo. Gotovo primerno zadostilo za vsa žaljenja!

Slovstvo.

Včna molitev pred Jezusom v zakramentu ljubezni. Po tretjem natisu nemške knjige P. J. Walserja O. S. B. priredili za slovensko ljudstvo ljubljanski bogoslovci. V Ljubljani 1895. Založil J. Flis. Tisk Katoliške Tiskarne. — To je naslov prelepi knjižici, katera je ravnokar izšla. Zdi se nam, da je mej vsemi dosedanjimi molitveniki najbolj pripravna, da razširi mej ljudstvom najvažnejše molitve in ljubezen do najlepšega dela katoliške liturgije — do češčenja presv. Rešnjega Telesa. Knjiga obsega poleg drugih molitev sedem premišljevanj o presv. Zakramentu, mašne, obhajilne molitve in večernice. Potem sledi glavni del knjige: Češčenje. To je prirejeno za različne potrebe. Kdor ima malo časa, premišljuje vsaj četrt ure, kdor posveti več časa molitvi, naj lista malo dalje tam dobi premišljevanje za polurno češčenje. V prvi vrsti pa je knjiga spisana za družbe, kjer je vpeljana češčenje presv. Zakramenta po urah. Takih ur je 30. Začnejo se s počeščenjem Najsvetejšega, katero je zanašče sestavljeno za skupno molitev ter se čita kakor goreč slavospev. Potem sledijo razna premišljevanja, združena z liturgičnimi molitvami, slavospevi, psalmi, litanijami itd., katero završuje sklep po vsebini in obliki podoben začetku ure.

Walserjeva knjiga je imela mej Nemci velik uspeh in je silno veliko pripomogla, da se je vpeljalo v mnogih krajih češčenje presv. Zakramenta. V nekaterih cerkvah jih duhovniki nakupujejo za cerkve, kjer so na klopih izpostavljene splošni uporabi.

Slovenska knjiga je precej predelana. Manj važne reči so okrajšane, nekatere nadomeščene z nam bolj prikladno tvarino. Tako so n. pr. prišle v knjigo litanije za združenje razkolnikov, molitve za blagor demovine i. dr. Knjiga je spisana z gorečo pobožnostjo, navadno s takim pesniškim vzletom, kateri opravičuje trditve v predgovoru, da je glavni vir, iz katerega so izšle te molitve, sveto pismo in katoliška liturgija. Posebno porabno dela knjigo natančno stvarno kazalo, katero po raznih oddelkih uvrščene molitve navaja združene po vsebini.

Bodi knjižica priporočena zlasti gg. dušnim pastirjem, kateri žele ustanoviti društva za večno češčenje, ali so je že ustanovili. Gotovo bo pripomogla mnogo, da se duševno prenovi ljudstvo. Knjiga ima VI + 624 strani v 16° in stane 1 glđ. 50 kr. — Dobiva se pri gosp. založniku J. Flisu, kanoniku v Ljubljani in v »Katoliški bukvarni«. Priporoča jo tudi lepa oblika, zlasti močna in ukusna vezava v črnem usnju.

Tedenski koledar.

Nedelja, 27. oktobra: 21. pobink.; evang.: Prilika o kraljevem računu; Mat. 18. Sabina d. — Ponedeljek, 28. oktobra: Simon in Juda, ap. — Torek, 29. oktobra: Narciz šk. — Sreda, 30. oktobra: Klavdij m. — Četrtek, 31. okt.: Volbenk šk. — Petek, 1. novembra: Vsi svetniki. — Sobota, 2. novembra: Spomin vernih duš. — Lunin spremin: Šip 2. novembra ob 4. uri 16 minut zvečer. — Solnce izide 1. novembra ob 6. uri 47 minut; zaide ob 4. uri 41 m. — Dan se skrči v mesecu novembru za 1 uro in 14 minut.

Prošnja.

Dijaška kuhinja v Kranju.

V letošnjem šolskem letu se je oglasilo in na podlagi spričeval o ubožnosti in o dobrem napredovanju vsprejelo toliko gimnazijskih učencev v „di-

jaško kuhinjo“ v Kranju, da znaša mesečna potreščina okrog 140 glđ., vrhu tega, da dobiva mnogo dijakov še hrano po hišah. Kranjski meščani in tudi drugi blagodušni prijatelji mladine podpirajo sicer z izredno požrtvovalnostjo ta zavod, toda s temi denarnimi prispevki pokriti so stroški za hrano v „dijaški kuhinji“ še le na polovico. Drugo pa je treba še pridobiti. Zato je odbor, kateri goji željo, da bi mogel vzdržati polno število ubožnih in podpore vrednih učencev v „dijaški kuhinji“, razposlal vsem prečast. župnijam in slav. županijam sodnih okrajev Gorenjske okrožnice, proseč jih podpore za nadarjene a ubožne dijake, in se obrača s tem še do vseh milosrčnih prijateljev mladine z uljudno prošnjo, da bi blagovolili vpslati v ta namen kake prispevke pod naslovom: „dijaška kuhinja v Kranju“.

V Kranju, meseca oktobra 1895.

Odbor „dijaške kuhinje v Kranju“.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. oktobra.

† Dr. Jožef Muršec.

Brzjav nam je danes sporočil, da je sinoči umrl v Gradcu občeznani slovenski domoljub dr. J. Muršec, jeden izmed najbolj zaslužnih starih Ilircv. — Pokojnik se je rodil leta 1807 pri Sv. Bolfanku, v šolo hodil v Mariboru in Gradcu, v duhovna posvečen leta 1830, napravil doktorat iz modroslovja, bil učitelj veronauka in slovenščine na meščanski realki v Gradcu, pozneje šolski nadzornik na Hrvatskem in v Slavoniji. Leta 1870 je stopil v pokoj, ter od tedaj živel v Gradcu. — Muršec je mnogo deloval v slovenski književnosti. On je vnel v dr. Štefana Kočevarja in Stanka Vraza naučeneje za slovensko književnost. Bil je pesnik (v peti knjigi: Dela Št. Vraza je 27 njegovih pesni), slovníčar (kratka slovenska slovnica za prvence, 1847), pomagal je dr. Murko-tu in Janežiču pri slovenskem slovarju, mnogo je dopisaval v »Novice«, »Drobtince«, »Slovenijo«, tudi več drugih spisov je objavil, n. pr.: »Bogočastje svete katoliške cerkve«, »Narava in človek v svoji pravi složnosti«, »Modroversko krmilo zdrave omike« itd. — Znan je bil tudi kot podpornik vseh dobrih naprav. Zato po pravici o njem pravi Davorin Trstenjak, da je bil Muršec jeden najblažjih slovenskih duhovnikov in jeden najzaslužnejših slovenskih rodoljubov. — Svetila večna luč vzornemu možu!

(Sožalje prevzv. knezoškofu.) S Stajerskega se nam poroča: Večina duhovščine konjiške dekanije zbrana je bila v nedeljo, dne 20. t. m. v Cadraniu, kjer so vaš premilostljivi knez in škot blagoslavljali vogeljni kamen za novo župno cerkev. Vse je napolnila največja nevolja, ko smo zvedeli, s kakšnim pouličnim činom da so ponočnjaki skušali raniti preblago srce prevzvišenega gospoda knezoškofa ljubljanskega. Vsi smo obsojali dejanje, ki se samo obsoja, ter smo izrazili po preč. g. dekanu Jerneju Vohu pismeno prevzv. g. knezoškofu ljubljanskemu svoje najsrčnejše sožalje.

(Nesreča na južni železnici.) Mej postajama Zalog in Laze odtrgalo se je včeraj ob 5. uri do 140 kubičnih metrov zemlje, ki je zasula oba tira. Do polnoči so že odmetali jeden tir, tako da vlaki nimajo zamude.

(Nalivi.) Iz Smartna pri Litiji, 25. okt.: Vsed silnih nalivov nocojšno noč je proti jutru voda najedenkrat silno narastla, in je ljudi ob vodi stoječih hiš prebudila iz spanja, da so živino in kar je bilo moč tacega obvarovali pred deročo vodo. — Potoka »Kostrevniški« in »Cerni potoški« sta silno narastla; ob teh dveh potokih je napravil naliv tudi največ škoda; po več hišah je voda stala do pol metra visoko. —k—

(Iz Idrije.) Zadnjo nedeljo je došla v Idrijo sobotna številka »Slov. Naroda«, v kateri znani idrijski dopisnik ostudno zasmehuje in ovaja predstojnikom delavce — ude katoliške delavske družbe. Vdeležilo se je namreč tudi iz Idrije nekaj katoliških delavcev delavskega shoda v Ljubljani. Povabljeni niso bili posebej. Čemu torej tožiti, da niso vabili narodne stranke! Saj njeni pristaši vendar menda berete še kak list! V listih ste bili prav tako kakor katoliška družba povabljeni. V Idriji je bil le jeden posebej povabljen, a se shoda ni vdeležil. Socijalni

demokratije so bili tudi na shodu, kaj so bili ti prav posebej povabljeni? Premišljevanje, kako da so delavci dobili odpust, naj vam nikar ne krati spanja, saj tudi menda pristaši narodne stranke niso šli lani brez odpusta na zaupni shod. Gledé božje poti popravimo vaš dopis v toliko, da niso šli le „baje“ (ta nesrečni „baje“ v dopisih iz Idrije tolikrat izda njih očeta!), ampak so bili v resnici celo na dveh božjih potih, niso bili le nekateri, ampak prav vsi, in tudi niso opravili tega le mimogrede, ampak prav posebej so se morali napotiti, ker je obče znano, da se iz Ljubljane v Idrijo navadno ne hodi mimo Brezij in Jezera. — Rogate se tudi katoliškim delavcem, da jih ni sram hoditi s kapitalistom Golijem. Po našem ni prav nič slabo znamenje to. Kdo bode sovražil premožnega, ki pa ubožnih ne zatira, ampak kjer koli je potreba podpira in bi jim včasih celo „ceho“ plačal, ko bi sami ne utegnili? Toliko torej ljubite delavca, da mu privoščite same zatiralec? Kaj pa, da bi vam v Idriji gladko šlo, ako bi mogli kazati na „kapitaliste“ kot sesalce ubožnejših! Tudi od gosp. Golija ni nič slabega, ako potuje skupno z delavci. Ali se morda narodno naprednih delavcev narodno napredni bogatini ogibljuje? Potem pa res uboga narodna stranka! Saj tega sami ne verjamete, da bi bili prav vsi bogatini v „klerikalnem“ taboru. Takih mož sploh mi ne štejemo kapitalistom. Ako bi bil „Slovenec“ to zapisal, stavimo kaj, da bi bil zapel § 19. tisk. zak., h kateremu se tolikokrat zatekate! Očita nam tudi dopisnik, da lovimo „gimpelne“ za volitev in podtika tudi katoliški delavski družbi, češ, da agitira. Piše namreč: „... pri bodočih volitvah... tudi ne bo nič vplivalo predavanje v „Katoliški delavski družbi“. Podtikati nikarte! V pravih katoliške družbe stoji: „Družba snuje družbine shode s podučnimi govori v namen družbe.“ (§ 2. in 16.) Glede na to določbo in očitaje, da zavaja družba delavce v temo, prišel je g. beneficijant po dužne govore. Ali pa so podučna predavanja delavcem potrebna? Po naših nemerodajnih mislih tudi delavcu ne škoduje, če prav kaj ve. Le pošljite nam še svoje „gimpelne“, o katerih govorite; morebiti tudi kaj pridobé. Vpišite se še sami, in potem utegnate tudi kdaj katero reči! — V nedeljo je prišla s pošto opoldne ta številka „Slov. Naroda“ v Idrijo, in ob istem času sta počastila naše mesto dva gosta iz Ljubljane, socialna demokrate Zeleznikar s tovarišem, menda Kramaršičem. Srečna Idrija je prvokrat vsprejela socialne demokrate. Napovedal se je bil znani krojač Zeleznikar iz Ljubljane z dopisnico, pisano v vzorni slovensščini: „V nedeljo pridemo dva iz „Delavskiga izobraževalnega društva iz Ljubljane do vas več zvedite pri Fr. Sinkovec gostilničarju F. Zeleznikar.“ — Dasi sta se moža napovedala, vendar ju ni bilo mnogo videti na prostem, potepeno sta se zatekla v gostilno Fr. Sinkovca. Mimogrede pripomnimo, da je omenjeni Fr. Sinkovec prvi županov namestnik. Ali ni res blažena Idrija, ki ima takega varuha? Popoldne so se jeli shajati zborovalci. — Imeli so večinoma povabila, na katerih je bil podpisan neki J. Kogej. Pri vходу so imeli kodrastega varuha. Sešlo se je bilo kakih 50 zborovalcev, govorila pa sta le sodruga iz Ljubljane. Kaj sta pravila, prinese gotovo natančno „Slovenski Narod“. Izmej udov kat. del. družbe niso namreč nikogar povabili, da bi več sporočil. G. Fr. Sinkovec pa je vnet pristaš narodne stranke, čul je tudi gotovo, kaj sta gosta pravila, zato izvestno ne pusti „Sl. N.“ na cedilu, ampak mu natančno sporoči o tem pomenljivem prvem socialističnem shodu barve Zeleznikarjeve v Idriji. Govorila nista apostola lepše, zarnejše bodočnosti nič (!) zoper vero, le zgodovino človeške omike je neki razvijal sodrug Zeleznikar. Seveda je prišel s prvotnim divjaškim, nevednim človekomlovcem, ki še žita ni poznal. Ali sta razpravljala tudi o volitvah, ne vem. Govorila pa sta tako lepo in prepričevalno, da sta jih izpreobrnila že prvi dan precej, ki so pristopili ljubljanskim socialnim demokratom. V ponedeljek zjutraj sta se ljubljanska odposlanca poslovila, obljubila pa, da ob mesecu zopet prideta. Tedaj morda povabijo tudi še kakega „klerikalca“, potem pa — na svidenje! Socialnih demokratov prvi shod v Idriji je bil torej v nedeljo popoldne. Ali ni imelo zasramovanje katoliških delavcev v sobotni „Narodovi“ številki namen, uglediti pot socialnim demokratom, ali je bilo zopet samo hujskanje? Na veselici Cirilo-Methodovih podružnic so pritrjevali „Smolar“-jevemu vnananju za mir in spravo vsi. Tu, prijatelji miru, imate priliko izkazati se! Pokažite v dejanju, da obsojate take do-

pisce, ne le v besedah: Mi nismo nikdar hujskali, vedno smo se le branili.

(Ogenj.) Iz Črnega Vrha pri Idriji. Dne 23. oktobra po noči ob 1. uri se je vnel v Črnem Vrhu pri Hladniku tram, ki je bil v dimnik vzdignan. Kmalu je bil del strebe v ognju. Gasilec, ki je to noč stražil, takoj skliče gasilno društvo, ki je kmalu ogenj pogasil. Nova brizgalnica se je prvokrat rabila. Škode je nekaj čez 100 gld. Posestnica hiše, Ivana Lampe, je zavarovana.

(Društvo poštarjev) za Kranjsko, Primorsko in Dalmacijo je imelo 22. t. m. občni zbor v mestni hiši v Kamniku. Vlado je zastopal vladni komisar g. Klein, poštno ravnateljstvo nadkomisar Cora. Potrjena sta bila letno in blagajnično poročilo. Za prihodnja tri leta so bili izvoljeni gg.: Al. Schrey z Jesenic načelnikom, Grego iz Pirana namestnikom, A. Vodopivec iz Postojne blagajnikom.

(Škofovska posvetovanja) se bodo prve dni prihodnjega meseca pričela na Dunaju. Predsedoval jim bode kardinal praški grof Schönborn.

(Čudne šolske razmere.) Nadzoroval je, kakor „Dom.“ poroča, okolisko deško šolo v Celju deželni šolski nadzornik Viljem Linhart. Posebuega ni zapazil nič. Niti to ni uvidel, kaka krivica se godi slovenski deci. V to šolo zapisalo se je v drugi razred 120 učencev. Ker toliko otrok ni mogoče spraviti v jedno sobo in jih tudi jedna oseba ne more krotiti in poučevati z vspehom, razdelili so jih po tistih razredih, koder je bila kaka klop nenatlačena. Tako so prišli dečki z drugega razreda v četrti itd. Vprašamo, je to krščansko? Ali res ni nobene pomoči, da bi na tak barbarski način ne delali po šolah s slovenskimi otroci? Trditev gospoda nadzornika Linharta, da je na deželi še po več otrok v jednom razredu, je jaleva. Mi plačujemo davke, pa zahtevamo zato, da se naši otroci vzgajajo tako, kakor je pedagogično pravilno. Če za pet ali deset nemškutarskih otrok zidate nove šole, bodele vendar zmogli še teh par goldinarjev, da bodele napravili vsoprednice za slovenske otroke tam, koder je treba. Nikar ne mislite, da je Slovenec vstvarjen samo za pastirja!

(Nova učiteljska izpraševalna komisija v Mariboru) je za prihodnja tri leta sestavljena iz sledečih gospodov: H. Schreiner (ravnatelj), F. Janežič in L. Lavtar (namestnika), J. Koprivnik, dr. Bezjak, Fr. Kaufman, A. Hesse, R. Markel, E. Leske, G. Majcen, J. Marin in J. Fistravec.

(Iz ljutomerske okolice.) Število kolesarjev se je začelo tudi pri nas množiti, tako da je treba paziti, če človek po veliki cesti na sprehod gre. Človek se navadno lahko ogne brez nesreče, ne tako pa vozniki. Pretečeni teden so se pripeljali trije kolesarji od Radgone, in pri Sv. Križu srečajo voznika, kateremu so se konji splašili, na stran skočili in voznika tako nevarno k nekemu drevesu pritisknili, da si je dvakrat nogo strl. Siromak se zdaj zdravi v radgonski bolnišnici. Hrvatski kolesarji so bolj previdni od naših. Ko sem se letos vozil v varaždinske toplice, pripeljala se je dolga vrsta kolesarjev za mano, pa predno so šli naprej, je vprašal, ali se konji plašijo, in ko sem povedal, da ne, so se še le naprej peljali. Kolesarji bi torej morali bolj previdni in pazljivi biti.

(Iz celovške škofije.) Č. gosp. Drag. Rous, nemški pridigar pri sv. Antonu v Trstu, se zopet povrne v to škofijo in je nam-sčen kot provizor pri sv. Urhu pri Volšberci. — Razpisani sta do 6. dec. župnji St. Urh v Selu in St. Lorenc v Grčtalu.

(Iz Celovca) dne 25. oktobra: Nemško književno društvo sv. Jožefa razpošilja ta mesec svojim udom knjige za leto 1895. Društveniki dobijo sledeče štiri knjige: 1. Molitvenik „Mater Dolorosa“, katerega je priredil duhovnik iz benediktinskega reda na Koroškem. 2. in 3. Dva zvezka zbranih povestih, kratkočasnic in raznih poljudno-poučnih spisov. 4. Marijini koledar za leto 1896 z mnogimi razpravami, imenikom udov, zazuamom uradnikov itd. — Udov šteje društvo: na Koroškem 7855, Štajerskem 1064, Kranjskem 47, itd.; v k u p: 10.887.

(Iz celovške trgovinsko-obrtne zbornice.) V redni seji dne 14. oktobra se je sklenilo, naj se izreče bivšemu deželnemu poslancu zbornice pl. Dumreicher-ju: zahvala zbornice, izreče se nada, da se ta poslanec kedaj zopet udeležuje parlamentarničnega delovanja in se ga imenuje dopisujočim članom. — Leta 1894 je imela zbornica 19.490 gld. dohodkov

in 9517 gld. stroškov. — Dolg razgovor je bil o tiskarni družbe sv. Mohorja, katero so proglasili za „tovarno“ (fabrikmässiges Unternehmen). Razgovora so se udeležili „za“ in „proti“ predsednik pl. Hillinger, pl. Rainer, Jergič, Plochl, Bierbaum, Rössner, pl. Ehrenwerth, pl. Canaval in Umlauf. Z 9 od 17 glasov izrekli so udje zbornice, da je tiskarno proglasiti za „tovarno“.

(Koroške novice.) Utonil je dne 18. oktobra v Dravi blizu Baldramsdorfa 47letni blavec J. Vilšer. — V Celovcu se je vstrelil deželni brambovec W. zbog „nesrečne ljubezni“. — Nemški nacionalci spoznajo kot svojo poglavitno nalogo, da zabavljajo po svojih shodih proti „klerikalcem“ in Slovencem in tako begajo ljudstvo. — V St. Vidski okolici po Grobniškem polju silijo soc. demokratje čim bolj tudi mej kmetsko ljudstvo. Po raznih krajih imajo nastavljene svoje agitatorje, da razširjajo krive nauke mej ljudi.

(Osebne vesti.) Lloydov predsednik baron Kalchberg je odpotoval na Dunaj, da se pokloni novim ministrom. — Predsednik deželnega sodišča v Trstu Urbancich se je vrnil s svojega dopusta ter prevzel vodstvo.

(Otrok se je ponesrečil) dne 14. t. m. v Trstu. Desetletna deklica A. Favento je padla raz okno II. nadstropja na dvoričče. Zdravnik je izjavil, da se ni nevarno poškodovala.

(V izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Gorici) so za triletno dobo imenovani: Načelnik dr. Schreiner, načelnikov namestnik Fr. Hafner in člani komisije: Fr. Vodopivec, Jož. Motz, Vikt. Bežek, M. Bavalic in Jož. Culot, Fr. Plohl, Ferd. Seidl, Al. Möstl, J. Mercina, Kar. Travan in Al. Kurschen.

(Učiteljske spremembe na Goriškem.) Imenovani so gg.: Jož. Orel, nadučitelj v Prvačini, And. Tomažič, učitelj v Lokavcu, Ida Vergna, učiteljica v Renčah, Justina Vuga, stalna učiteljica v Ajdovščini, Alojzij Trampuš, učitelj na Banjšicah, Fr. Križman, potovalen učitelj za Levpo-Zavrbo, Karolina Kocijančič, učiteljica v Podgori, Virginja Garlati, zač. učiteljica v Sempasu, Pavla Kumar, učiteljica v Smarjah, Ant. Toroša, začasen potovalen učitelj za Srednje Kambreško, Alojzij Urbančič, zač. učitelj v Kalu, Fr. Golj, podučitelj v Rihembergu in Jož. Vidoz, podučitelj v Ločniku.

(Iz Prage), 20. okt. Včeraj je bila nadvojvodinja Marija Anuncijata slovesno inštalirana kot opatinja plemiškega zavoda na pražkem gradu. Povodom tega je prišel sem nadvojvoda Karol Ludovik in je tudi razstavo obiskal. Hradčinski zavod je bil ustanovljen že v 10. stoletju. Dame morajo imeti osem prednikov od očetove in materine strani. Prvotni zavod je bil spremenjen l. 973 v ženski samostan in njegova prva prednica je bila Milada, Boleslavova sestra. Poleg tega zavoda se nahajajo po Avstrijskem še štirje drugi: dunajski, inomostski, brnski in graški. Po pravilih sme biti opatinja avstrijska nadvojvodinja. Po ukazu cesarice Marije Terezije se mora obhajati v cerkvi dvojna služba božja. Opatinja ni zavezana stanovati vedno v zavodu. — Pri našem magistratu služi veliko uradnikov, ki bi se že lahko v pokoj podali. Nekateri izmed njih se poslužujejo jedino zveličalne nemščine in uradujejo tako hitro, da se vse pritožuje. Magistrat pa, da se vloge hitreje rešujejo, razpiše službo kakega praktikanta, na mesto, da bi poslal starega, nezmožnega uradnika v pokoj. Prošenj za tako službico je vselej več sto. Koliko je tu učenega proletarijata! Ako bi postopal magistrat s starimi uradniki, pensisti, kakor bi bilo treba, pomagal bi reševati socialno vprašanje. Res sicer, da so pensisti eno breme, toda hujše je vendar le, če je dela nakopičenega, zaostaja in se površno rešuje. — V Kostelci je umrl grof Franc Kinský, c. kr. komornik in ritmojstr. — V Karlovcih so odkrili spomenik duhovniku pisatelju Janu z Hvězdy (Jan Marek). Umrl je že l. 1853, in spomenik se se mu še le zdaj postavlja. Ako bi ne bil duhovnik, imel bi ga že zdavnaj. — Morilca Hoffmana so tedaj usmrtili. Kako je umrl, sporočil je brzojav. Njegovo truplo, posebno glavo so zdravniki pregledali, in našli: velike ljuknjice, redke zobe, debele ustne. Po Lombrosovi teoriji je bil za morilca predestiniran. Učenjak je namreč našel, da se nahajajo navedena znamenja le pri morilcih. Če je to resnica, ne smel bi se Hoffman obsoditi, marveč milovati. Vzrok zlobnosti je vzgoja, ne redki zobje itd. Iz brezverskih šol na Francoskem pride na 100 obso-

jencev 69, iz katoliških pa le 11. To se vidi, kako učenost Lombroso ima. — V Plznu je našel redar v kanalu 19-letnega Zana. Bil je v vodi štiri dni brez vse pomoči. Revez je grozno shujšal, koža je gobasta, ker je voda v kanalu topla, pride iz tovarne Popperjeve. — O prof. Čelakovskym se govori, da kandidira v Vys. Mytu. Mladočeške glasove ima, on pa hoče imeti tudi staročeške, ker je predsednik šolske matice in bi moral kot tak zastopati celi narod. Manevr ni prav nič napačen, ali vseh glasov ne bode imel. — V Liberecu je umrl vodja nacionalcev Ginzkey in je poklical v bolnišnici dr. Šamánka. Dr. Šamánek je kot zdravnik na glasu. Več bi koristil s zdravljenjem kot poslanec. — Danes teden sta se vršila dva narodopisna shoda, nemški v Usti, češki v Pragi. Pri prvem, ki se je pričel ob 1. uri pop., je bilo sbranih 3450 zborovalcev, pri drugem, začetek ob 10. uri dop., pa le kakih 200. Pri nas se napravljajo plesi ob sobotah, shodi pa v nedeljo dopoldan. Kje je božja služba? — Pri češkem shodu se je sklenilo podati prošnjo za ustanovitev statistične pisarne za Črsko in ustanovilo se je „česká národohospodářská společnost pro Čechy, Moravu a Slezsko“. Nemci so delali drugače. Hvaležni so grofu Ledeburju, prosijo za pomoč da se kmetijstvu na noge pomaga, pritožujejo se, kako slabo se kmetu godi. Za pravi konec so vzeli stvar v roko. „Společnost“ ne bode kmeta rešila. — K sklepu še nekaj o banki „Slavji“. Julija meseca je nekdo pogorel, kakor piše naš dopisnik v „Čechu“. Zavarovan je bil pri banki Saviji. Minejo 4 tedni, 6 tednov, denarja nič. Na dopis dobi odgovor, da ni zavarovalnine poslal. Mož pa je zavarovalnino plačal. Čudno ravnanje.

(Kaj bo z ljubljanskim gradom?) Justični česar je, kakor smo že poročali, kaznilnico na Gradu sklenil opustiti, ter namerava zdaj, kakor čujemo poslopje in zemljišče, kolikor ju spada v njegovo last, — prodati. Kdo bode to kupil? — Smodniško skladišče ostane i nadalje še gori.

(Nastanitev deložiranih strank iz barak.) Mestni magistrat, kateremu je bilo za časa potresa skrbeti za stanovanje deložiranih strankam in v to svrbo sgrajati potrebno število barak, zadene sedaj pred samo novo breme: ljudem iz barak oskrbeti potrebnih stanovanj! Vsled kričeče draginje, pomanjkanja stanovanj in nečuvno visoke najemščine, katere ti večinoma nižji sloji in stanovi ljudstva nikakor ne zmorejo, preskrbel je magistrat po velikem trudu in naporu za te stranke kolikor možno primernih stanovanj v meščanski vojašnici, stari cukrarnici, v reduti in par družih poslopjih proti nizki odškodnini. In tako se bodo te dni preselili imenovani deložiranci iz barak v boljša zavetja! — Ni bila šala okoli 500 osebam dobiti sedaj pri teh kritičnih razmerah v Ljubljani potrebna podstrešja!

(Opekarska cesta v Ljubljani) je zelo zapuščena, kajti v takih temnih nočeh, kakor je bila noč od 24. do 25. t. m., ne brli niti jedna svetilka (predstavljati si morate svetilke na omenjeni cesti prav slabe in še te redko jedna od druge) na tej cesti. Pripomniti nam je tudi, da nas večkrat vznemirjajo ponočnjaki; tako vznemirjeni smo bili v zadnjih dveh nočeh, ko je neki popolnoma neznan človek slihl v tri hiše ter razbijal na vrata. Seveda mestne straže ni bilo blizu in stražnica pa je oddaljena skoro 1/4 ure.

(Del Goloveca — udril) se je večeraj popoldne vsled preobile moče v obližji prof. Westerjeve vile. Magistratna komisija z nadinženjerm Dufféjem odšla je bila takoj po naznanilu na lice mesta.

(Ljubljanka — za poldrugi meter narasla.) Nepristano deževje prouzročilo je te dni — zlasti zadnji dve noči — naraščanje Ljubljance za jeden in pol metra. Sedaj ko to pišemo, pa se umazana voda še vedno vzdiguje, in je po Barji že blizu površja bregov.

(Botaničen vrt.) Preselitev tega vrta pričela se bode prihodnje leto v jeseni, ako bode zemljišče pod Tivoli do tedaj primerno urejeno in druge potrebne naprave izvršene. Prostor dá, kakor znano, mestna občina ljubljanska.

(Velika Magirus-ova lestva), kupljena od ljubljanske mestne občine za tukajšnje gasilno društvo, spravila se je te dni v to prirejeno barako na cesarja Jožefa trgu.

(Tatovi hercegovskih smodčic.) Trije delavci v Tönniesovi tovarni so mej poslom v tobačni tovarni porabili priliko v to, da so „škartirali“ — za — se namreč, osem škatljic hercegovinskih cigaret (škart-

ljica po 75 kr.), a bili zasačeni ter po mestni policiji izročeni tukajšnjemu c. kr. deželnemu sodišču, kjer se jim bo ta nameravani „kontroband“ po paragrafu kaz. zak. poplačal.

(Konkurenčna obravnava za ljubljansko stolno cerkev) bo v prvi polovici prihodnjega meseca, ko bodo predloženi načrt in stroškovniki za vsled potresa neobhodno potrebne poprave pri cerkvi in zajedno pri kuracijskem poslopiju.

(Vreme) imamo zadnje 4 dni skrajno neugodno: deževno in južnovzhodni veter, a prognoza se tudi za prihodnje dni ne glasi dokaj ugodneje. Če ne pritisne severni veter, imeli bomo povodenj, ki bi bila tem kvarljivejša, ko mnogi jesenski poljski pridelki neso še do cela pospravljeni.

(Policijska kronika.) Od petka dne 25. t. m. do sobote dne 26. v jutro aretovala je mestna policija 7 oseb. in sicer: 3 zaradi tatvine in 4 zaradi potepanja ter beračenja.

(Semnji po Slovenskem od 28. okt. do 2. nov.) Na Kranjskem: 28. v Premu pri sv. Križu, Radovljici (za živino), na Skaručini, Zužemberku, Češnjicah; 29. v Črnomlju; 30. v Zalogu; 2. nov. v Zagorju, na Jesenicah, na Mirni, v Cirknici. — Na Slov. Stajerskem: 28. v St. Jurju ob juž. žel., Bistrici, Strasi, v Gornjem Gradu. — Na Koroškem: 28. v Celovcu, Frižah, Kaplji, St. Lenardu, St. Mohorju in Sachsenbergu. — Na Primorskem: 28. okt. v Tolminu, Nabrežini; 2. nov. v Trstu, Drencini, Glemoni, Sezani.

Društva.

(Društvo za zgradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani) je županstvo sv. Križ pri Trzinu darovalo 24 gld. — Naj ta lepi dar krepko mika ter prav mnogo družih še primika!

(Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) so zadnji teden poslali: Iz nabiralnika g. Fr. Bratina v Ajdovščini, 3 gld. 40 kr.; č. gosp. podružnični načelnik J. Virant v Mokronogu, iz nabiralnika v gostilni „pri Lipi“ 6 gld. 20 kr.; č. g. Ivan Zagorjan, župnik v Radečah, 2 gld.; N. N., strojevodja v papirnici v Radečah, 1 gld.; ženska podružnica v Sezani po blagajničarici gosp. Mariji Skrinjar 124 gld. 21 kr. — Hvala vsem dobrotnikom, posebno izgedno delujoči ženski podružnici sezanski!

Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda.

(Podružnica sv. Cirila in Metoda za Kotmarovas in okolice) je zborovala dne 20. t. m. v Kotmarivasi. Udeležba je bila dobra. Govorila sta vneto in prepričevalno č. gosp. stolni kaplan Mat. Ražun in gospod urednik Fil. Haderlap. Domači pevski zbor je pokazal, kako je v kratkem času svojega obstanka že vrlo napredoval.

Narodno gospodarstvo.

Sladkorne zveze.

V poslaniški zbornici je dne 23. t. m. predlagal poslanec dr. Pacak, naj se odpravijo sedanji toliko škodljivi sladkorni karteli. Njegov predlog glasi se tako-le: Vlada se pozivlja, da predloži zbornici zakon, v katerem bi se določevalo, da m rajo biti vse sladkorne zveze pod neposrednim nadzorstvom dežele in države. Popolno se pa morajo prepovedati karteli, ki škodujejo poljedelstvu in naj bi se dotični, ki bi vkljub prepovedi sklepali kartele, strogo kaznovali. Ta predlog utemeljuje dr. Pacak s tem, da slika neugoden položaj pridelovateljev pese, ter povdarja, da sladkorna industrija naklada vso izgubo, ki nastaja vsled nizkih cen, na poljedelstvo in s tem ceno pesi tako znižuje, da poljedelec ne more pokriti niti stroškov za delo. Na ta način se oškoduje poljedelstvo po poljedelskem obrtu, ki se opira na prvo, in vsled tega spodkopava industrija svojo lastno podlago. Vsled znanih kartelnih zvez sladkornih izdelovateljev in vsled tega, ker se skupina tovarničarjev zaveže, da bode kupovala peso samo v določenem kraju, je nastal monopol karteliranih sladkornih tovarin, kateremu se morajo uklanjati vsi pridelovateli sladkorne pese in so mu izročeni na milost in nemilost.

Vsled takega, popolno nezakonitega sporazumljenja mej tovarničarji, zamorejo ti po svoji lastni volji določevati cene sladkornim izdelkom. Tako postopanje je pa popolno jednako odušskemu izsesavanju poljedelske produkcije. Država je dolžna ne samo z vso odločnostjo postopati proti takemu odušstvu, ampak tudi z vsemi sredstvi, kolikor jih ima na razpolago, varovati poljedelsko produkcijo. Po-

trebno je, da se potom novih zakonov postopa zoper škodljive kartele, ker sedanji zakoni nimajo zoper te kvaritelje človeške sreče nikakega potrebnega orožja. Zoper tako škodljive kartele, kakor je sladkorni, se mora osnovati zakon, kakoršne imajo že zdavna druge države, n. pr. Francija in Amerika.

Telegrami.

Dunaj, 25. oktobra. V vseučiliščnem poslopiju se je objavil oklic vseučiliščnega rektorja, v katerem ostro obsoja postopanje nekaterih dijakov, ki so zabranili uhod zastopnikom katoliških društev „Austria“ in „Norica“ 24. t. m., ter izjavlja, da se bode zakonito postopalo proti nemirnežem.

Zagreb, 25. oktobra. Danes po noči je bil tukaj mej gromom in bliskom velik naliv. Vsi nižje ležeči deli mesta so preplavljeni. Škoda je velikanska.

Levov, 25. oktobra. Stanislajski veleposelniki so izvolili grofa Dzieduszyskega državnim poslancem.

Pariz, 25. oktobra. Tukajšnji španjski poslanik je izročil danes ministerskemu predsedniku Ribotu znamenja reda Karola III.

Petrograd, 25. oktobra. „Ruskaja Vjedomosti“ poroča, da se je zvišala svota v bodočem letu kovanega zlatega denarja na 200 milijonov in srebrnega na 25 milijonov rubljev.

Carigrad, 25. oktobra. Po poročilih iz Erzeruma so se pojavili v ondotnih pokrajinah zopet novi nemiri. Armenci so ubežali v trdnjave.

Hannover, 25. oktobra. Radi razžaljenja cesarja je bil obsojen danes na štirimesečno ječo vrednik socijalističnega lista „Volks-wille“, Rauch.

Monakovo, 25. oktobra. Zbornica je soglasno vsprejela zakon, katerega sta vsled Fuchsmühlskih zadev predlagala posl. Wagner in Daller, ki določa nekatere spremembe glede gozdnega zakona.

Monakovo, 25. oktobra. Danes dopoldne se je podrla nova stavba na Amalijeni cesti. Trije delavci in jedna delavka so zasukali.

Fermo, 25. oktobra. Danes zjutraj sta se čutila tukaj dva potresna sunka.

London, 25. oktobra. Iz Carigrada se „Standardu“ poroča, da je vlada izdala sumaričen pravilnik za Mladoturke. Revolucijonarji so popolnoma potihnili. Pomorski minister, ki je tudi na sumu, se nahaja pod strogim nadzorstvom v lastni hiši.

*****

Izvirnik: Glesshöbl Sauerbrunn, želez. postaja, zdravilno kopališče pri Karlovi varih. Prospekti zastonj in franko.

GLAVNO SKLADIŠČE MATTONIJEVE GLESSHÜBLER KISELINE

na jstijše izne

ki se po izreku medicinskih avtoritet s posebnim uspehom rabi pri boleznih: motenem prebavljenju, želodčnem kataru, slabem želodcu, pomanjkanju slasti do jedi, zgagi itd., ter katarih v sapilih, zasliženju, kašlju in hripavosti. 6 43

Henrik Mattoni v Glesshöbl Sauerbrunn.

*****

Umrli so:

25. oktobra. Anton Valkovrh, delavčev sin, 4 mesece, Opekarska cesta 55, furunculis.

Tujci.

24. oktobra.

Pri **Lloydu**: Mekluž iz Starega Trga. — Jortuna iz Zatišine. — Klump iz Beljaka. — Putschnig iz Celovca. — Komauz iz Dunaja.

Pri **Jutnem kolodvoru**: Ženko iz Trsta. — Skole iz Novega Mesta.

Pri **bavarskem dvoru**: Pereles iz Prage. — Rožič iz Kamnika. — Seidlitz, Becker iz Berolina.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opa- zovanja	Stanje barometra v mm.	Tempera- tura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Mokrina v 24. urah v mm.
25	9. zvečer	728.6	7.1	sr. vzh.	oblačno	
26	7. zjutraj 2. popol.	726.7 725.6	6.7 8.2	sl. zah. "	oblačno "	30.0

Srednja večerajna temperatura 9.3°, in za 0.7 nad normalom.

Zahvala.

624 1-1

Za obilne dokaze prisrčnega sočutja ob smrti nepozabnega najinega sinčka

Ladislava

izrekava najtoplejšo iskreno zahvalo.

Vladimir in Marija Hrasky.

Želodčne kapljice.

Te kapljice so zelo pro-
spešne (provzročujejo slast
do jela, razstvarjajo sliz, so
pomirjive in olajšujejo,
ustavljajo krč in krepčajo
želodec); rabijo pri nape-
njanju in zapečenosti
preobloženem želodcu iz
jedili in pijačami itd.

Steklenica z rabilnim
navodlom velja 20 kr.,
tucat 2 gl., 3 tucate
samo 4 gl. 80 kr.

Priporoča jih

Lekarna Trnkoczy

449 59 zraven rotovža v Ljubljani.

Pošiljajo se vsak dan po pošti proti povzetju.

1895

Zimski vozni red

od 1. okt. 1895 do 1. maja 1896

železničnih prog

na slovenskem ozemlju:

Ljubljana-Dunaj; Ljubljana-Trst; Sv. Peter-Reka;
Nabrežina-Gorica; Zidan most-Zagreb; Celje-Velenje;
Spilfeld-Radgona-Ljutomer.
Ljubljana-Trbiž-Dunaj; Ljubljana-Novo mesto-Straža;
Ljubljana-Kočevje; Ljubljana-Kamnik

dobiva se

komad po 10 kr.

v Katol. Tiskarni, pri
A. Turku na Dunajski
cesti in pri Henriku
Ničmanu.

Krepka dečka, katera bi imela veselje do kovaškega obrta, vsprejme takoj kot

učenca

Fr. Šiška, kovaški obrt v Ljubljani, Ma-
rije Terezije cesta št. 6. — Stanovanje in
brana v hiši. 625 3-1

Hiša v Kranji

na Glavnem trgu št. 131 (dr. Burger-jeva) je na
prodaj. 618 2-1

Pojasnila daje o. kr. notar V. Globočnik v Kranju.

3 zlate 15 srebrnih kolajn. 12 častnih in priznanih diplom.	250 3	Varstvena znanka.
Franc Iv. Kwizda.		
Kwizdov		
korneuburški živinoredilni prašek.		Kr. rimski dvorni založnik.
dijetično sredstvo za konje in ovčad.		
Z najugodnejšim vspehom rabi se že nad 40 let v vseh večjih hlevih proti pomanj- kanju slasti, slabemu prebavljenju, v zbolj- šanje ukusnejšega in izdatnejšega mleka.		
Škatlja velja 70 kr., pol škatlje 35 kr.		
Pazi naj se na varstveno znamko in zahteva le Kwizdov Korneuburški živinored. prašek.	Glavna zaloga Okrožna lekarna Korneuburg pri Dunaju.	Dobiva se v vseh lekarnah in droguerijskih prodajal- nicah avstro- ogerskih.
331 20-9 II.		

Važno za kmetijstvo, tehnike in industrijo.

Amerikanske patentovane jeklene verige

katere niso zvarjene

iz tovarne trdke

Goeppinger & Comp. v Beli peči

Gorenjsko.

Unzerreissbar

Prednosti nasproti zvarjeni verigi: 1.) 2½ večja gotovost proti prelomu;
2.) prihranitev pri teži; 3.) brezpogojna varnost.
Izdelujejo se vsakovrstne verige za na noge in vodilne, adjustovane ve-
rige za krave, konje, pse, ojesa itd. itd. močne 1.8 do 6.5 mm.

Edina zaloga za Kranjsko pri

515 (12-9) ERNESTU HAMMERSCHMIDT-u v Ljubljani
na Nemškem trgu.

J. Hafnerjeva pivarna

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 47

priporoča prečast. duhovščini in slav. občinstvu novo
uvvedeno okusno in zdravo 395 26-21

gössko marčno pivo,

katero razpošilja tudi v sodčih in steklenicah.

Restavracija je priznana izvrstna z veliko dvo-
rano za koncerte, družbe, društva itd., ter
lepim senčnatim vrtom.

Kegljišče je na razpolago. Vhod tudi v Poljskih ulicah.

Št. 30.316.

Razglas

593 3-3

mladeničem, ki stopajo v vojaško dōbo.

Zaradi prihodnjega vojaškega nabōra, ki bode 1896. leta, naznanja
mestni magistrat ljubljanski sledeče:

1. Vsi tu prebiva oči mladeniči ki so bili rojeni 1873., 1874. in
1875. leta, se morajo zglasti v zapisanje

tekem meseca novembra letos

v ekspeditu mestnega magistrata.

2. Mladeničem, ki nimajo v Ljubljani domovinstva, je s seboj
prineesti dokazila o starosti in pristojnosti.

3. Začasno odsotne ali pa bolne mladeniče smejo zglasti stariši, va-
ruhi ali pooblaščenici.

4. Oni, ki si mislijo izprositi kako v §§ 31., 32., 33. in 34. voj. zakona
navedenih ugodnosti, imajo ali v mesecih januariju in februariju
1896. leta podpisanemu uradu, ali pa na dan glavnega nabōra na-
borni komisiji izročiti z listinami podprte prošnje.

5. Oni, ki želē, da se jim dovoli stava izven domačega stavnega okraja,
morajo ob priliki zglasti izročiti kolekovane in z listinami opremljene
prošnje. V takem slučaju je moč istočasno zglasti in dokazati tudi pravico
do kake v §§ 31., 32., 33. in 34. voj. zakona omenjenih ugodnosti.

6. Zglasti se morajo tudi sinovi vojaških oseb, bivajočih v dejanski
službi, in pa oni, ki so namešeni pri upravi vojstva (mornarice) in so še
stavodolžni.

7. Kdor zanemari dolžnost zglasti in sploh iz vojnega zakona
izvirajoče dolžnosti, se ne more izgovarjati s tem, da ni vedel za ta poziv ali
pa za dolžnosti, izvirajoče iz vojnega zakona.

Stavljenec, kateri opusti predpisano zglasti, čeravno mu te ni branila
nikaka njemu nepremagljiva ovira, zakrivi se prestopka po § 35. vojnega
zakona in zapade glōbi od 5 do 100 gl., eventualno zapora od 1 do 20 dni.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.

3. dan oktobra 1895.

Odlikovana

zaradi njenih zdravilnih lastnostij in mnogovrstnih
slučajev, v katerih izvrstno vpliva, s častno
diplomo in zlato svetinjo na zdravilstvenih razstavah v
Londonu, Parizu in Genfu.

Tinktura za želodec

lekarnarja
Piccolija v Ljubljani

je izborno sredstvo, katero krepča in zdravi želodec ter
pospešuje prebavljanje in deluje, da se telo odpre.

To tinkturo za želodec razpošilja izdelovatelj lekarnar
Piccoli v Ljubljani proti povzetju.
Zaboj po 12 steklenic velja gl. 1.36, po 55 steklenic gl. 5.26
(zaboj tehta 5 kgr.). Poštnino plača vselej naročnik. — Steklenica
velja 10 kr. 617 50-45

Alojzij Vodnik

kamenarski mojster

Ljubljana, Kolodvorske ulice štev. 32, 34

priporoča: Največje zalogo različnih grobnih spome-
nikov iz mramora, granita, sijenita; križev s cveticami iz
snežnobelega mramora itd. Plošč za pohištvo iz vsako-
barvnih mramorjev. Strojarske plošče od gl. 20 — naprej.

Edina zaloga: Porfir kot priznana najtrši material
za hodnike, veže, dvorišča in kleti; mramormozaik za tlak
po cerkvah, vežah itd., in lepe šmirgelcement-plošče od
gl. 2 — □ m naprej. 173 34-33

Delavnica za splošne izdelke za cerkve, stavbe in pohištva. — Obrisi in računi brezplačno na razpolago.

PRIPOROČILNA NAZNANILA

domačih konservativnih obrtnikov in trgovcev, katera naj cenj. naši naročniki in čitatelji „Slovenca“ blagovolijo uvaževati.

Fr. Petrič
v Ljubljani,
Špitalske ulice

priporoča veliko svojo zalogo vsakovrstnega

blaga za moške in ženske obleke

vzlasti domačega in trškega sukna, razno volneno blago za ženska oblačila, rumenasto platno, cefer, tkanino, vsakovrstno hlače-vino, vso podlogo in potrebščine za krojače, dalje svilnate, piketaste, platnene in bombažaste

glavne in žepne rute.

Izborna, trpežno črno sukno za duhovniške obleke, talarje, haveloke itd.

Ostanki najraznovrstnejšega blaga so v veliki izbi po zelo znižani ceni na razpolago.

Ivan Kregar

izdelovatelj cerkvenega
orodja in posode

v Ljubljani, Poljske ceste
št. 8, pol. Alojzjevišča

priporoča se prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojništvom in dobrotnikom v najnatančnejše izdelovanje

monštrano, ciborijev, kelihov, tabernakeljev, svečnikov, lestencev, križev itd.

iz najboljših kovin po poljubnem slogu in po nizki ceni.

Filip Fajdiga

mizar in založnik
pohištva

v Ljubljani

Slonove ulice št. 50

opozarja preč. duhovščino in sl. občinstvo na izborna zalogo

najraznovrstnejšega pohištva

izdelanega natančno iz dobro osušenega, trpežnega, mehkega ali trdega lesa.

Izvršuje tudi naročila na vsakovrstno

hišno opravo

po nizki ceni.

lustrirani ceniki so na razpolago.

GABRIJEL OZELJ

tapetar v Ljubljani, Tržaška cesta št. 49

se priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu v izdelovanje vseh v njegovo stroko spadajočih predmetov, kakor: garnitur, divanov, žimnatih in modrocev na peresih itd. ter jamči za trpežno, dobro delo po najnižji ceni. — Ponudi se tudi v tapetiranje in dekoriranje dvoran in sob, katere tudi spalira. Osobito se priporoča za delo na deželi.

Josip Rebek preje Ahčin
ključavničar

v Ljubljani, Francovo nabrežje št. 13

priporoča se preč. duhovščini, cerkvenim predstojništvom in p.n. občinstvu v vsakovrstna stavbinska ključarska dela. Izdeluje trpežno izdelana štedilna ognjišča, ima v zalogi ključke iz aluminija. Posebej se se priporoča v izdelovanje cerkvenih spominkov in nagrobnih ograj. Zaloga in napeljevanje hišnih telefonov in telefonov. Delo trpežno in natančno, cene nizke.

Franc Pavšner

krojač v Ljubljani nasproti gimnaziji

se priporoča prečast. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

in sl. občinstvu v naročila na izvrševanje civilne obleke po poljubnem kroju zagotavljajoč trpežno, natančno delo, uljudno postrežbo in kar možno nizko ceno.

Zajamčeno pristne čebelino-voščene sveče, voščene zvitke in med

preč. duhovščini in sl. občinstvu

OROSLAV DOLENEC

svečar in lektor, trgovina z medom in voskom v Ljubljani, Gledališčne ulice št. 10.

Dobiva se tudi med v satovji, pitane in medenina prav po nizki ceni. Zaloga in prodaja izvrstnega brinja in brinjevoa, medenega žganja, lastnega izdelka. Kupuje med v panjih, sodčkih, pa tudi vosek in suho satovje.

BRATA EBERL, črkoslikarja

tovarna oljnatih barv, firnežev in lakov v Ljubljani za frančiškansko cerkvi.

Mojstra pleskarja c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice priporočata se preč. duhovščini in sl. občinstvu v vsa v njih stroko vstevajoča se dela v mestu in na deželi. Delo izvršujeta povsem vzgledno po najnižji ceni. Prekupcem priporočata oljnat barve v ploščevinastih pušicah. Največja zaloga karbolinaja, masčobe za konjska kopita in usnje.

Anton Belec-a

delalnik kleparskih, ključarskih in kovin. — Specialist tiskarskih del Specialist

v št. Vidu nad Ljubljano

za krite zvonikov in raznih streh; za izdelovanje železnih vzdanih štedilnih ognjišč. Cerkevne svetilnice so na izbero v različnih velikostih in oblikah.

Friderik Pauer

pek

v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 50

priporoča slavnem. občinstvu vsakovrsten, trikrat na dan svež

kruh in razno pecivo.

V Ljubljani le na Starem trgu 21 v Rudeževi hiši pri

Jakobu Zalazniku

dobiva se vedno svež in ukusen

kruh, fino namizno in sladščiarsko pecivo

iz različne moke po nizki ceni. — Dobijo se vsak dan raznovrstni štruktiji, domača potvica tudi v kosih in kruh na vago. — Priporoča se za naročila ob pricijah, svatovščinah, imendneh in raznih slovesnostih.

FR. TOMEČ

pozlatar v Ljubljani, Strelške ulice št. 14

se priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu v izvršitev vseh pozlatarskih del in prenavljanja altarjev, tabernakeljev, križevih potov, podob svetnikov itd. zagotavljajoč zanesljivo delo in nizko ceno.

HENRIK ZADNIKAR

izdelovatelj cerkvene posode v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 17.

priporoča preč. duhovščini vzgledno svojo zalogo cerkvene posode, svečnikov, lestencev, svetilnic, kadilnic itd. v raznem slogu izvršenih. Vseprejema tudi vsa naročila in poprave ter je izvrši po prav nizki ceni.

FRANC VELKAVERH

sedlar in jermenar v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 34

priporoča sl. občinstvu, prečast. duhovščini in osobito kmetijskim gospodarjem svoje vzgledno izvršene sedlarske in jermenarske proizvode in sicer: vsakovrstna sedla, konjsko opravo, biče itd. itd. Vseprejema tudi vsa naročila in poprave ter je izvrši po prav nizki ceni.

Franjo Toman

podobar in pozlatar, Križevniški trg 1, Ljubljana

se priporoča preč. duhovščini za izdelovanje cerkvenih in sobnih del po nizki ceni in priznana natančni izvršitvi. V zalogi ima sv. razpela, okvire (Goldleisten), slike, cefe, kroglice za vrvi itd.

Karol Hinterlechner

čevljarški mojster v Ljubljani

Francovo nabrežje št. 23

priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo mnogo let na istem mestu poslujočo čevljarstvo obrtnižo zagotavljajoč pošteno, trajno delo in delu primerno ceno.

Drag. Matkovič

brivec in vljasuljar

v Ljubljani, Stolni trg št. 11

se priporoča v najtanjčnejše izvrševanje vseh v brivsko in vljasuljarsko obrt spadajočih del. Postrežba je uljudna in vsestranski pozorna.

Lorenc Blaznik

v Ljubljani, Stari trg št. 12

priporoča sl. občinstvu in prečastiti duhovščini svojo izborna

— zaloga galanterijskega blaga — po najnižji ceni od 6 kr. in višje.

Zaloga in prodaja smodek in raznega tobaka.

JERNEJ ČERMEJ

trgovina z južnim sadjem in zelenjajo v Ljubljani, Semenšče (za vodo)

priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo bogato zalogo vsega v gospodinjstvo spadajočega blaga po najnižji ceni.

Lekarna Piccoli

→ „pri angelu“ ←

v Ljubljani, Dunajska cesta

Zaloga

najboljših medikamentov.

Dežnike

in

solnčnike

v

največji izbi

priporoča

L. MIKUSCH, Ljubljana, Mestni trg 15.

Alojzij Erjavec pr. Zor

čevljar — Ljubljana, čeljarske ulice 3

se priporoča prečastiti duhovščini in sl. občinstvu in naročevanje

raznovrstnega obutala

katero izvršuje od najprilprostejšega do najfinejšega, iz zanesljivega blaga prav trpežno in cenó.

Franco Bončar

pleskarski mojster, v Ljubljani, Rimska cesta 9

se priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu v mestu in na deželi v vsa v pleskarsko obrt spadajoča dela, osobito pri novih stavbah, katera izvršuje zanesljivo in cenó. Prenavlja tudi obrabljene predmete.

IVAN ŠTRUKELJ

alikar v Ljubljani

— na Dunajski cesti št. 7 —

se priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu v vsa slikarska dela.

Bodisi dekorativna, cerkevna ali fina sobna slikarska naročila izvršuje najnatančnejše. Na razpolago so krasni kolorirani vzorci od najprilprostejšega do najfinejšega. Osobito razna cerkevna dela izvršil je vže večkrat v popolno zadovoljnost naročnikov. Cene dokaj nizke.

Mej dobrimi stvarmi najboljša

je kemično čisti zdravilstveni

kranjski liker

iz planinskih zelišč

J. Klauerja v Ljubljani „pri voglu“ pr. Skofijo

Ta specialiteta prve vrste

glede dobre in vplivanja na prebavne organe se dobiva pri izdelovalcu in v vseh boljših špecerijah in v kavarnah.

Aleksander Götzl

podobar in pozlatar v Ljubljani

Glediške ulice št. 8

opozarja preč. duhovščino in sl. občinstvo na svojo izborna urejeno podobarsko in pozlatarsko delavnico v kateri izvršuje vsa dela natančno in cenó. Obrisi na razpolago.

Stol

iz trdega lesa, poliran v orehovi barvi, velja samo

1 goldinar. 22

Fr. Breskvar pr. Šverljuga

knjigovez v Ljubljani

Stolni trg 6 (poleg Katoliške Bukvarne)

se priporoča prečast. duhovščini in slavn. občinstvu v vezavo vsakovrstnih knjig. Vseprejema tudi knjigovezna galanterijska dela; vse po najnižji ceni.

IGNAC ČAMERNIK, kamnosek

v Ljubljani, Poljske ulice 49

priporoča preč. duhovščini zalogo raznovrstnih nagrobnih spomenikov, prevzema in izvršuje vsa cerkevna umetna in stavbena kamnoseška dela po najnižji ceni.

Obče znana hiša

s strojarijo in prodajalnico za usnje

poleg polja in travnikov v **dolenjskem trgu** blizu kolodvora **se prodá takoj za 3300 gld.**

Poizvedbe v odvetniški pisarni **dr. Fran Papež-a** v Ljubljani. 607 2-2

Razprodaja vsled potresa!

Ker moram vsled katastrofe izprazniti svoja skladišča v **Frančiškanskih ulicah št. 12** in na **Sv. Jakoba trgu št. 9** in ne morem vkljub marljivemu povpraševanju najti primernege prostora in ker sem moral spraviti blago iz jednega uže izpraznjenega skladišča v tako slabo kolarnico, da bi se v njej blago pri jesenskem vremenu gotovo poškodovalo, zato **sem prisiljen**, prodati nekaj svojega blaga

pod kupno ceno

in vabim p. n. občinstvo, da me počasti z obilnim obiskom, z zagotovilom, da se ne bo nihče kesal, ki bo vporabil to za nakup ugodno priliko, **ker ne bo de nikdar več tako oenó kupil.** — Z odličnim spoštovanjem

M. Pakič,

trgovec z lesno robo, košarami, siti in rešeti,

žimo in morsko travo
v Ljubljani, šolski drevored. 415 12-9

P. n. Prav posebno si usojam opozarjati na

garantirano pristno žimo,

katero so predli moji delavei in jo nakupujem kot surovino v Bosni, na Ogerskem, Stajerskem in Kranjskem in jo potem dam presti, tedaj gotovo lahko najceneje oddajam; ravno tako tudi na

Crin d' Afrique (morsko travo),

za katero sem prevzel od **Exportation Usine à vapeur de Crin végétal d' Afrique v Algiru** samorazprodajo za Ljubljano in Kranjsko valed pisma z dné 15. sept. 1894.

Ravno tako priporočam svojo veliko zalogo finih košar za trg in potovanje, žilnih tkanin, omrežij in pletenin za vrtno ograje, preprog iz lesa, torblo za šolo in za dom, podnožnic iz slame in kokosa itd.

P. n. vnanjim naročnikom se pri meni kupljeni predmeti brez daljnih stroškov dostavljajo na kolodvor k dotičnemu vlaku.

Primerna priložnostna darila!

Friderik Hoffmann,

urar, 64 26-21

na **Dunajski cesti v Ljubljani,**

priporoča svojo

zalogo vseh vrst

žepnih ur

v zlatu, srebru, tuli, jeklu in niklu
ravno tako tudi

**nihalnih, stenskih
in budilnih ur**

in le dobre do najfinejše kakovosti po naj-
nižjih cenah.

Specijalitete in novosti žepnih, nihalnih, stenskih in bu-
dilnih ur so vedno v zalogi.

Poprave se dobro in solidno izvršujejo.

V ceno naprodaj

so radi razrušitve **cerkve stare bolnišnice:**

**cerkvena okna in vrata,
stopnice, tlak, podstrešje itd.**

Natančneje pové

F. Supančič

na **Rimski cesti.**

613 4-4

Preselitev trgovine.

Usojam si sl. občinstvu, osobito cenjenim svojim naročevalcem oziroma odjemalcem uljudno javiti, da so od danes nadalje

**prodajalniški prostori
manufakturne trgovine**

na debelo in drobno

v nalašč v ta namen zgrajeni

**veliki baraki na Kongresnem trgu
nasproti nunski cerkvi.**

Velespoštovanjem

J. C. Mayer.

V Ljubljani, dné 13. julija 1895.

595 3-3

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v **kurznem listu**
zaznamovanih
menic in vrednostij

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,
Stefansplatz
Nr. 11, Parterre

Ustanovljeno leta 1870.

Izdelava perila za gospode, gospé in otroke

na debelo in drobno.

Cena in blago brez konkurence.

Oskrbi cele oprave za neveste.

Oskrbi oprave za novorojenčke.

Srajce za gospode,
beli chiffon, gladke na praih,
brez ovrtnika, brez manšet,
27 vrst
jedna od gld. 1'10 do 2'70
šest " " 6'25 " 15'—
Srajce za dečke,
v velikostih, sicer kakor gornje
jedna od gld. 1'— do 1'40
šest " " 5'75 " 7'75
Svitice za gospode,
6 vrst
jedne 80 kr. do gld. 1'40
šest gld. 4'50 do gld. 7'50
Dvanajst ovrtnikov
od gld. 1'80 do 2'20.
Dvanajst manšet
od gld. 3'30 do 4'60.
12 predlog
(Vorhemden)
od gld. 3'25 do 5'—

Za kraj brez graje in za točno postrežbo
jamči trdka

J. C Hamann
v Ljubljani,

ki s perilom oskrbuje mnogo o. in kr.
častnikov in o. in kr. mornarico.

Cenike nemške, slovenske, laške pošilja
na zahtevo brezplačno. 206 31

Organist,

kateri bi se upal prevzeti tudi službo zasilnega
učitelja s stalno nagrado, se takoj sprejme na
Skaručini.

Pojasnila daje župni urad v Vodicah.

623 3—2

Š. Žužek, župnik.

Tovarna cerkvene oprave.

Premovana 1873, 1881.

Jožef Deiller,

tovarna cerkvene oprave in izdeloval-
nica paramentov,

Dunaj, VII., Zieglergasse 27.

Zastopnik: Frane Brlekner.

Na dogovorjena naročila se izdelujejo vsi
cerkveni paramenti, kakor:

pluviali, dalmatike, velumi, štole,
baldahini, bandera itd. itd., pa tudi
cela mašna obleka v najprilnejši
obliki. 12 24—20

Cerkveni paramenti.

'Slava Bogu'

tretji zvezek,

zložil P. Angelik Hribar,

obsegajoč 25 obhajilnih pesem in 2 o
sv. Antonu Padovanskemu,

se dobi

v frančiškanskem samostanu (na porti)
v Ljubljani.

Cena partituri je 1 gld., 4 glasovi pa 60 kr.,
po pošti 10 kr. več. 621 3—2

Vsi stroji za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo!

IG. HELLER, Dunaj,

2/2 Praterstrasse 49. 182 15—11

Naznanilo in priporočilo.

Preč. duhovščini in sl. občinstvu z mesta in na de-
želi javljam najuljudneje, da sem po potresu 15. aprila
opustil prodajalnico v Gledališki ulici v Ljubljani, ter
imam odslej glavno zalogo 336 52—24

najraznovrstnejših klobukov

cilindrov, čepic,
slamnikov itd.

samo

na Starem trgu

(pod Trančo) št. 1

poleg čevlarskega mosta

Priporočam se ob jed-

nem v obilo nakupovanje

zagotavljačoo dobro blago

po nizki ceni.

Velespoštovanjem

J. SOKLIČ

v Ljubljani,

Stari trg. št. 1.

Za jesenski in zimski čas.

Normalno perilo, sistem prof. Jäger.

Normalne srajce za gospode in dečke.

Spodnje srajce, telovniki, hlače, v poljubni

velikosti in razne kakovosti.

Obujki iz ovčje volne, pleteni.

Nogavice, patentovane, za gospé in otroke.

Spalne obleke, otroče.

Spodnja krila iz triko, kazana in pletena, v

raznih bojah.

Triko - telovniki, najboljše kakovosti.

Volnene obleke, kamaše, avbice za otroke.

Kravate, žepne robce, ovrtnike, manšete

v največji izbiri.

Ovčjo volno za pletiti.

Preveze (Echarps), svilnate in volnene

priporočam vse po najnižji ceni

velespoštovanjem 615 13—3

Karol Recknagel

v Ljubljani, mestni trg št. 24,

nasproti rotovžu.

Fr. Čuden

urur v Ljubljani, na Mestnem trgu nasproti rotovžu

priporočam največjo in najizbornejšo svojo zalogo najraznovrstnejših

švicarskih zlatih in srebrnih žepnih ur,
stenskih in ur s stojalom, budilnikov,
zlatnino in srebrnino ud. ud.

A. Vidiš krasno uro, katera točno
in zanesljivo kaže?
B. Ah, res presenetljivo! Kje si
jo neki kupil in koliko velja?
A. Pri znanem urarju Čudnu v
Ljubljani za res čudovito ceno.
B. Takoj idiva, omislil si tudi jaz
podobno uro.

po zdatno znižani ceni.

Radi velike nesreče, katero je povzročil grozni
potres, ni skoro nobene kupčije, torej je prav ugodna
prilika za prav ceno nakupovanje.

V ceniku zaznamovane cene znižal
sem za 10%.

V prav obilno nakupovanje se priporočam naj-
uljudneje.

Ceniki se zastonj razpošiljajo.

Edina zaloga biciklov in raznih pri-
strojev za vozarenje slovite trdke Iv. Puch
v Gradcu. 285 31

Vele-

častiti

duhov-

ščini

usojam si udano podpisana priporočati svojo pri-
znano zanesljivo, vže 24 let poslujočo bogato

zalogo cerkvenih paramentov, blaga za
vsakovrstno cerkveno opravo, čipek itd.

Izdelujem sama paramente v poljubni obliki,
istotako bandera in prapore v različni velikosti, tudi
krasno s pristnim zlatom ročno pozlačena ali vezena.

Na željo vpošljem paramente in blago na izbero,
ali pa grem osebno k preč. in cenj. gospodom, da se
dogovorimo ustmeno radi naročil.

Ker jamčim za najboljše blago, prosim častite
gg. naročnike, da blagovolé vpoštevati mojo mnogo-
letno, pošteno trgovino in zalogo ter jej dajo prednost
pred tujimi trdkami, katerih izdelki se ne dajo
natančno kemično preiskati.

Jaz dobivam blago iz najboljših, povsem zane-
sljivih tovarn; iz prve dunajske, ki je bila ustano-
vljena l. 1789. in obilokrat premovana, istotako iz
najslovičnejše lijonske. Ker izdelujem predmete sama,
torej morem postreči s poštenimi, dela vrednimi in sicer
ravno istimi cenami, kakor če bi se naročevalo di-
rektno iz tovarne, o čemur so se že mnogi na Dunaju
kupivši gospode duhovniki po njih lastnih izpovedbah
osebno uverili.

Velespoštovanjem

Ana Hofbauer

vdova dež. tajnika,
v Ljubljani, Gledališke ulice.

Ustanovljeno
l. 1870

Dunajska borza.

Dne 25. oktobra.

Skupni državni dolg v notah	100	gld. 15	kr.
Skupni državni dolg v srebru	100	" 55	"
Avstrijska zlata renta 4%	121	" 05	"
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100	" 95	"
Ogerska zlata renta 4%	120	" 75	"
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	99	" —	"
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1057	" —	"
Kreditne delnice, 160 gld.	397	" —	"
London vista	120	" 25	"
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58	" 85	"
20 mark	11	" 75	"
20 frankov (napoleonidor)	9	" 54	"
Italijanski bankovci	45	" 15	"
C. kr. cekini	5	" 69	"

Dne 25. oktobra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	149	gld. 50	kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	159	" —	"
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	197	" 50	"
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	99	" —	"
Tisine srečke 4%, 100 gld.	144	" 50	"
Dunavske vravnave srečke 5%	131	" —	"
Dunavsko vranavno posojilo l. 1878	107	" 75	"
Posojilo goriskega mesta	112	" —	"
4% kranjsko deželno posojilo	99	" 25	"
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	99	" 70	"
Prioritetne obveznice državne železnice	219	" 50	"
" " južne železnice 3%	168	" 75	"
" " južne železnice 5%	131	" 20	"
" " dolenskih železnic 4%	99	" 50	"

Kreditne srečke, 100 gld.	200	gld. 75	kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	—	" —	"
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	17	" 50	"
Rudolfove srečke, 10 gld.	23	" —	"
Salmove srečke, 40 gld.	69	" 50	"
St. Genois srečke, 40 gld.	71	" —	"
Waldsteinove srečke, 20 gld.	53	" —	"
Ljubljanske srečke	23	" —	"
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	177	" 50	"
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v. 3475	—	" —	"
Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	529	" —	"
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	112	" —	"
Dunajskih lokal. železnic delniška družba	79	" —	"
Montanska družba avstr. plan.	102	" —	"
Trboveljska premožarska družba, 70 gld.	186	" —	"
Papirnih rubljev 100	130	" 50	"

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zguž. pri izrebanjih, pri izrebanju
najmanjšega dobitka.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.